

AU-FORSKER STÅR FREM:

Er du kritisk, får du ingen bevillinger

Side 8

AU-forskere på Arts under pres 6-9
11 procent af forskerne har følt sig presset til at ændre forskningsresultater.

Ph.d.-projekt: Den gode smag lugter 10-11
Anne Sjørup Bertelsen undersøger, hvordan man snyder vores smagssans.

Tema om besparelser 12-15
AAU, KU og DTU skal fyre medarbejdere i 2019.

Månedens foto: Den mørke side 16-17
Kina er landet på månens bagside.

KU ændrer retningslinjer for krænkelse 18-20
Det nok mest omtalte regelsæt i 2018 skal ændres.

Undervisere bag hver tiende sexkrænkelse 21-22
Studerende oplever at blive krænket af deres underviser, men omfanget er ikke større end i andre brancher, siger forsker i sexchikane.

Det var o.k. at tage Penkows doktorgrad 23
Københavns Universitet vandt sagen i byretten, men Penkowa vil anke.

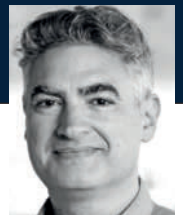
DTU indfører undervisning til kl. 22 24-25
Ledelsen siger, at aftenundervisning er frivilligt, men ansatte vil føle sig presset til at sige ja tak, lyder det fra tillidsfolk.

Pust dig op 26-27
Guide til at få dit paper publiceret.

Ny kritik af omstridt landbrugspakke 28-29
Udledningen af kvælstof er ikke faldet som forventet, viser nye AU-tal.

Læring sker i hjernen 30-31
Ole Lauridsen trækker hjerneforskningen ind i undervisningslokalet.

Træk lod om forskningsmidler 32
Forskere anbefaler at spille bevillingsbingo.

Olav W. Bertelsen,
formand for uni-
versitetslærerne i
DM og FTR på AU

Forskningsfrihed under strukturelt pres

Det står galt til med forskningsfriheden i Danmark. I Aarhus Universitets aktuelle undersøgelse rapporterer 16 % af respondenterne, at de inden for de seneste fem år har oplevet pres for at udskyde eller undlade publicering eller direkte ændre forskningsresultater.

16 % er måske forventeligt, når vi tager i betragtning, at store dele af forskningen sker i samarbejde med den omgivende verden og til tider har politisk bevågenhed. Heldigvis er det ikke 16 %, der rapporterer, at de har givet efter for presset. 16 % skal tages alvorligt og giver anledning til handling på universitetet, men undersøgelsen viser kun toppen af isbjerget.

AU-undersøgelsen måler kun på pres i forhold til publicering. Pres i forhold til publicering er nemt at få øje på, og det er også klart for alle, ikke mindst universiteternes ledelser, at det er noget, man skal sige fra over for. Derimod står det værre til med de strukturelle trusler mod forskningsfriheden, de mere grundlæggende og måske ikke så åbenbare mekanismer, der underminerer den frie forskning i Danmark. Her er finansieringen og de bibliometriske performancesystemer hovedproblemer.

Ph.d.-studerende og postdocs er for størstedelens vedkommende finansieret af konkurrenceudsatte midler, hvor politiske eller erhvervsmæssige interesser har været afgørende for indkredningen af forskningens emne. De unge forskere lærer derfor at tage bestik af forskningseksterne hensyn frem for forskningsfeltets langsigtede perspektiv.

For at opnå fastansættelse på universiteterne er det de seneste år blevet helt afgørende, at man "performer højt" på parametrene hjemtagelse af eksterne midler og bibliometriske forskningsindikatorer. Det betyder, at man skal

forske i det, der giver penge, og at man skal sørge for, at forskningen på den korte bane giver publikationer i højt-rangerende outlets og med mulighed for mange citationer på den korte bane.

Kravet om hjemtagelse af konkurrenceudsatte midler og bibliometrisk performance fortsætter ind i fastansættelsen. Kravet er ganske håndfast for den enkelte, da det kun er en forsvindende del af universiteternes omsætning, der er dækket af basisbevillinger. Inden for de apparat- og materielte fag er udfordringen akut, fordi der ikke er basisbevillinger til rådighed.

Mere generelt betyder finansieringsproblemet, at ledelserne i stigende grad melder ud, at de enkelte medarbejdere skal hjemtage et vist minimum pr. år. De seneste års fyringsrunder har gjort

“ *Bilen blev ikke opfundet, fordi man forsøgte at lave en hurtigere hestevogn.* ”

det klart, at de, der ikke henter penge hjem, står først for, når der skal fyres i slipstrømmen på et bevillingsvakuum. Den manglende ansættelsessikkerhed i det danske system – sammenholdt med den reelle "tenure", man har i andre lande – bliver dermed en stærkt medvirkende strukturel trussel mod forskningsfriheden.

Disse strukturelle mekanismer, den store andel af konkurrenceudsat

finansiering, bibliometri og manglende ansættelsessikkerhed, fungerer som et klart disciplineringsinstrument. Og uanset hvad rygterne siger om forskeres virkelighedsresistens, så kan det konstateres, at de fleste retter ind og spiller spillet. Vores respekt for os selv og vores kolleger baserer sig i stigende grad på eksterne bevillinger og bibliometrisk performance.

Det er tid til at sadle om. Den frie forskning er afgørende vigtig for samfundets fortsatte udvikling. Vi fremelsker ikke de næste store spring fremad ved at forfølge politisk bestemte mål. Bilen blev ikke opfundet, fordi man forsøgte at lave en hurtigere hestevogn.

Vi skal have løst de strukturelle problemer omkring forskningen i Danmark. Vi skal have reduceret universiteternes afhængighed af konkurrenceudsatte midler, vi skal have nedtonet de bibliometriske performancemål, og vi skal øge ansættelsessikkerheden på universiteterne. Den frie forskning skal prioriteres meget højere i den nationale forskningspolitik.

Det er et godt første skridt, at Aarhus Universitet har undersøgt omfanget af pres i forbindelse med publicering. De andre universiteter bør følge efter og hejse forskningsfrihedsfanen. Det er vigtige tiltag, der nu sættes i gang på AU, men de løser ikke de strukturelle problemer.

Hvis Danmark skal have forskning, der kan hjælpe landet ind i fremtiden, så kræver det, at politikerne løser de strukturelle problemer, slipper detaljestyring og giver universiteterne mere stabile arbejdsbetingelser og forskerne reel forskningsfrihed.

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig.

Løseabonnementer: IDA, Pharma-Danmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fællesholdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør: Jakob Elkjær (je@dm.dk).

Redaktionelle medarbejdere: Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk), journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser: Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse: FORSKERforum, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag: 8.200 eks., udkommer 9 gange om året den første uge i hver måned.

Øvrige adresser: DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00. Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk Produktion: OTW A/S.

Næste udgivelse: 28. februar 2019.

Ny redaktionsleder på **FORSKERFORUM**

Claus Baggersgaard afløser Jørgen Øllgaard som redaktionsleder på Forskerforum

En epoke er forbi, og en ny kan begynde. Jørgen Øllgaard fratrådte ved nytår som redaktionsleder af Forskerforum efter 28 år på posten. Ny mand i Øllgaards stol er 45-årige Claus Baggersgaard, der kommer fra Universitetsavisen, hvor han har været journalist, webredaktør, redaktionschef og konstitueret redaktør.

Ud over sine mange års erfaring med KU har Baggersgaard også været journalist ved bladet Campus på AU og ved JyskeVestkysten – foruden i en eksotisk journalistpraktik på avisen The Guardian i Tanzania.

Han er uddannet ved Journalisthøjskolen i Aarhus og har tillige en kandidatgrad i statskundskab fra KU.

Hvorfor søgte du jobbet på Forskerforum?

“Jeg ser et kæmpe potentiale i Forskerforum og en spændende opgave i at prøve at dreje bladet i en lidt anden retning i respekt for og samarbejde med læserne”.

Er du en ny Jørgen Øllgaard?

“Nej, der findes kun én Jørgen Øllgaard, og han kan ikke erstattes”.

Hvordan vil du så gribe opgaven an?

“Jeg vil gøre tingene på min egen måde – grundig og underbygget journalistik, der giver begge sider mulighed for at komme til orde. Samtidig er jeg ikke bange for at gå kritisk til værks, når jeg har en sag. Så jeg håber ikke, nogle vil opleve, at Forskerforum bliver et tamt blad – det vil være det værste, der kunne ske”.

Hvad er i dine øjne Forskerforums rolle som fagblad?

“Forskerforum skal stadig være en kritisk røst og stille spørgsmålene, som ledelserne på universiteterne ikke

bryder sig om. Der er brug for god, gedigen journalistik, og det skal vi levere. Hvis vi samtidig kan underholde vores læsere og give dem nogle gode læseoplevelser og ahaoplevelser, er vi kommet langt. Jeg synes ikke, at det er forbudt at være underholdende, men bladets hovedsigte vil fortsat være den kritiske journalistik”.

Hvad er det vigtigste tema at skrive om i disse år?

“Der vil jeg skelne mellem yngre forskere og ældre, fastansatte forskere. For de yngre er det arbejdsvilkårene og den stigende prekarisering – at det er så vanskeligt at få en fast stilling og skaffe penge til sin forskning. For de fastansatte forskere vil jeg pege på betydningen af de eksterne midler, som man skal bruge enormt meget tid på at søge. Det fylder meget, og mere end godt er. Folk blev forskere, fordi de brænder for et fag, ikke fordi de synes, det er spændende at skrive ansøgninger”, siger Claus Baggersgaard.

Det er fortsat Jakob Elkjær, der varetager rollen som ansvarshavende redaktør for Forskerforum. Claus Baggersgaard vil varetage den almindelige redaktionelle drift af bladet og være kontaktperson i forhold til historier og andet indhold. ■

“Jeg synes ikke, at det er forbudt at være underholdende, men bladets hovedsigte vil fortsat være den kritiske journalistik

**Claus Baggersgaard,
redaktionsleder
på Forskerforum**

Afskedsreception: Jørgen Øllgaard

Efter mange år som redaktionsleder på Forskerforum stopper Jørgen Øllgaard: Elvis has left the building!

Afskedsreception:

Fredag d. 22. februar kl. 15-18 med et glas og indlagt musisk underholdning.
Sted: DM's kantine, Peter Bangs Vej 30, Frederiksberg.

Alle Forskerforums venner er velkomne.

(Gaver frabedes. I stedet kan man sende donationer til hjælpeorganisationer, fx UNICEF eller Røde Kors)

Arr. DM

ITU FÅR BEVILLINGER TIL FORSKNING I KUNSTIG INTELLIGENS

Carlsbergfondet har givet støtte til tre projekter på IT-Universitetet.

Natalie Schluter, lektor ved Institut for Dataologi, modtager 800.000 kroner til at opbygge et omfattende lingvistisk datasæt, der skal skabe grobund for bedre AI-løsninger (kunstig intelligens) på dansk.

Hun modtager desuden sammen med **lektor Barbara Plank** 60.000 kroner til at arrangere konferencen Women in Data Science på IT-Universitetet i april 2019.

Lasse Blond, videnskabelig assistent fra Institut for Business IT, får desuden 425.000 kroner til at udforske, hvordan nye kirurgirobotter påvirker arbejdsgangene på operationsstuen.

KU-FORSKERE DELTAGER I STUMFILMSPROJEKT

Institut for Medier, Erkendelse og Formidling på Københavns Universitet (KU) skal deltage i et stort projekt om digitalisering, udforskning og tilgængeliggørelse af dansk stumfilm.

Foto: Det Danske Filminstitut

I forbindelse med digitaliseringen skal et tre-årigt dansk-tysk forskningsprojekt klarlægge trafikken af idéer og personer, der krydsede grænserne mellem Danmark og Tyskland, der var to af stumfilmæraens førende nationer. Projektet udføres i samarbejde mellem Københavns Universitet og Kölns Universitet.

Fra KU deltager **Casper Tybjerg og Isak Thorsen fra Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, Helle Kannik Haastrup fra Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab,** og en ph.d.-stipendiat er under ansættelse.

Projektet, der er hjemmehørende på Det Danske Filminstitut, bliver støttet økonomisk af A.P. Møller Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og Augustinus Fonden med 10 millioner kroner fra hver.

Målet er at bevare hele den danske stumfilmsarv, der består af cirka 415 titler med en samlet spilletid på omkring 350 timer. I perioden fra omkring 1910 til begyndelsen af 1930'erne, hvor tonefilmen blev udbredt, var dansk film førende på verdensplan anført af Nordisk Films Kompagni, det nuværende Nordisk Film. Stjerner som Asta Nielsen, Valdemar Psilander og Fy & Bi var berømte langt ud over landets grænser, og Danmarks største instruktør, Carl Th. Dreyer, skabte mange af sine værker i denne periode.

KU-KVANTEMATEMATIKER FÅR PRESTIGEFYLDT EUROPÆISK FORSKNINGSBEVILLING

Professor Matthias Christandl fra Institut for Matematiske Fag på Københavns Universitet har modtaget Det Europæiske Forskningsråds Consolidator Grant, som gives til fremragende forskere med en lovende videnskabelig karriere.

Bevillingen er på ca. 2 millioner euro (svarende til 15 millioner kroner), som han skal bruge til sin forskning i "effektiv konvertering af kvanteinformationsressourcer".

Det Europæiske Forskningsråd har i år tildelt et Consolidator Grant til 291 forskere i 21 forskellige lande på tværs af alle videnskabelige discipliner. På Københavns Universitet er der kun tildelt den ene bevilling, som Matthias Christandl har fået.

RUC-FORSKER FÅR BEVILLING TIL BOG OM MAGTFULD ÆRKEBISKOP

Professor (mso) Mia Münster-Swendsen fra Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab på Roskilde Universitet har modtaget en bevilling til ny bog om en af 1100-tallets mest magtfulde og indflydelsesrige skikkelser, ærkebiskop Eskil af Lund.

Det er Carlsbergfondet, som har tildelt hende godt 900.000 kroner fra fondens "Semper Ardens"-pulje.

Ærkebiskop Eskil af Lund var en væsentlig religiøs og politisk figur i Skandinavien, da han ikke bare var leder af kirken i Norden, men også en af samtidens mest magtfulde

personer efter kongen. Alligevel er han ikke særligt velbeskrevet.

Bogen kommer ikke kun til at handle om personen Eskil, men også om perioden, hvor de nordiske riger kommer til at spille en rolle i europæisk politik.

Det er planen, at bogen skal udkomme i både en engelsk og en dansk udgave.

AAU I SPIDSEN FOR NYT FORSKNINGSCENTER, DER SKAL FINDE LØSNINGER PÅ PLASTIKFORURENING TIL HAVS

Aalborg Universitet bliver hovedkvarter for et nyt forskningscenter, MarinePlastic – the Danish Centre for Research in Marine Plastic Pollution.

Foto: All Over Press

Jes Vollertsen skal lede centret, der er et samarbejde mellem AAU, Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Roskilde Universitet (RUC), Aarhus Universitet (AU) og Nationalmuseet.

Målet er at indsamle viden og foreslå løsninger på plastikforurening i havet ved at samle forskellige forskningsområder i en koordineret indsats.

Forskerne skal blandt andet indsamle viden om plastikforureningens typer, årsager, omfang, spredning, nedbrydning og miljømæssige konsekvenser. Plastikforurening spænder over alt fra efterladte fiskenet og affald til mikroplastik og nanoplastik i havmiljøet.

"Plastforurening er et alvorligt problem, der kræver handling hurtigst muligt. Derfor er det afgørende, at vi nu forener indsatsen på tværs af fagområder og institutioner, så vi kan samle vores viden, øge vores forståelse og foreslå løsninger i fællesskab", siger centerleder Jes Vollertsen fra Institut for Byggeri og Anlæg på AAU.

Det samlede budget for MarinePlastic er 26 millioner kroner, hvoraf de 20 millioner kroner er bevilget af Velux Fonden, mens de deltagende institutioner betaler resten.

Centret åbner den 1. februar 2019.

60 MILLIONER KRONER TIL NYT FORSKNINGSCENTER PÅ AU

Professor Torben Heick Jensen, Institut for Molekylærbiologi og Genetik, Aarhus Universitet, har modtaget 60 millioner kroner fra Novo Nordisk Fondens Challenge

Programme.

Pengene skal bruges til at etablere forskningscenteret "Exo-Adapt", der skal undersøge, hvordan cellerne sorterer genetisk information.

Ud over Torben Heick Jensen, som skal stå i spidsen for Exo-Adapt, deltager professor Elena Conti, Max Planck Institute of Biochemistry, Martinsried i Tyskland, og professor Jens S. Andersen, Syddansk Universitet.

"Med denne store millionbevilling fra Novo Nordisk Fonden får min forskningsgruppe mulighed for at styrke samarbejdet med anerkendte nationale og internationale forskere. Vi kan således sætte turbo på forskning, der på længere sigt vil have stor biomedicinsk interesse", udtaler Torben Heick Jensen.

ROBOTFORSKERE FRA SDU VINDER PRESTIGEFLYDT KONKURRENCE

Et hold robotforskere fra Syddansk Universitet har vundet førsteprisen i kategorien industrirobotter ved verdens største robotkonkurrence, World Robot Challenge, i Japan.

Forskerne fra SDU har udviklet en ny produktionscelle, hvor robotter kan håndtere skruer, bolte og møtrikker og skruer ting sammen til nye produkter. Ifølge forskerne vil fremtidens produktionsmiljøer bestå af robotter, såkaldte cobots, som arbejder side om side med mennesker.

"Ved konkurrencen i Japan holdt en af robotterne for eksempel en motor, mens den anden robot skruede den fast i det produkt, som skulle fremstilles. Samtidig kan robotterne også finde ud af at overlevere en genstand til den robot, som har det nødvendige værktøj", siger Christian Schlette fra SDU Robotics, som var leder af robotholdet i Japan.

Konkurrencen fandt sted 17. til 21. oktober sidste år, og robotterne er nu flyttet ind i laboratoriet SDU Industri 4.0 Lab, som universitetet har investeret over 100 millioner kroner i. Laboratoriet kommer til at indeholde 17 produktionsceller, som bliver suppleret med mobile robotter, når det står færdigt i løbet af 2019.

NYT CENTER FOR RUMIVÆRKSÆTTERE PÅ AAU, DTU OG AU

Uddannelses- og Forskningsministeriet, Industriens Fond og European Space Agency har givet knap 50 millioner kroner til en nyt center, der støtter rumiværksættere.

Foto: ESA

ESA Business Incubation Center Denmark (ESA BIC) bliver forankret med hubs ved Danmarks Tekniske Universitet samt ved Aalborg Universitet og Aarhus Universitet.

DTU, AAU og AU skal hjælpe nye startups og etablerede virksomheder, der udnytter og udvikler rumteknologi eller satellitdata. Iværksætterne får mulighed for at trække på teknisk eksperthjælp fra European Space Agency, få hjælp til forretningsudvikling, hjælp til at søge finansiering og hjælp til at finde forretningspartnere.

De første opstartsvirksomheder vil starte deres inkubationsforløb i ESA BIC i januar 2020, og to gange årligt vil der blive optaget nye virksomheder.

Målet er at optage 40 nye højteknologiske virksomheder over 5 år og skabe 350-400 nye arbejdspladser og en samlet omsætning på 20 millioner euro.

ITU-FORSKER SKAL UNDERSØGE KLIMAVENLIG ADFÆRD

Steffen Dalsgaard, lektor på IT-Universitetet, har modtaget 5,8 millioner kroner fra Det Frie Forskningsråds Sapere Aude-program til forskning i, hvordan

datateknologier kan understøtte mere klimavenlig adfærd.

Projektet, der har titlen Sociocultural Carbon (SOCCAR), løber over fire år, og der bliver tilknyttet to ph.d.er, én forskningsassistent og én research fellow.

Forskerne skal blandt andet undersøge, om apps, der fortæller, hvor meget CO₂ det udleder eksempelvis at spise en rød bøf eller at flyve på ferie, får os til at handle mere klimavenligt.

Steffen Dalsgaard håber, at projektet kan være med til at belyse, hvordan CO₂ udvikler sig som kulturelt fænomen, og hvordan teknologien kan være et redskab til at engagere almindelige mennesker i klimaproblematikken.

"Man har tidligere tænkt, at hvis bare man giver folk data og teknologier til at ændre deres livsstil, så vil de også gøre det, men tidligere forskning har vist, at det ikke nødvendigvis er tilfældet. Så det handler om at forstå, under hvilke omstændigheder det er muligt at gøre en forskel med it, og hvordan teknologierne kan tilpasses vores kulturelle virkelighed", siger han.

AU-forskere på Arts oplever oftest pres for at ændre forskningsresultater

11 procent af forskerne på fakultetet Arts på Aarhus Universitet, der har deltaget i en undersøgelse, svarer, at de har følt sig presset til at ændre deres resultater

Miljøforskere på Aarhus Universitet (AU) har flere gange været i medierne i sager, hvor deres forskningsfrihed var under pres, blandt andet i forbindelse med landbrugspakken i 2015.

Nu viser en undersøgelse, måske noget overraskende, at forskerne på fakultetet Arts, hvor de forsker og underviser i kulturelle og samfundsmæssige forhold, næsten lige så ofte kommer i klemme. I undersøgelsen af forskningsfriheden, som VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, har foretaget for universitetet, svarer 11 procent af forskerne på Arts, at de har været under pres for at

ændre forskningsresultater, mens tallet er syv procent for AU som helhed.

Ni procent af Arts-forskerne har oplevet pres for at udskyde offentliggørelsen af forskningsresultater, og seks procent er blevet forsøgt presset til helt at lade være med at offentliggøre deres forskning.

Samlet har 18 procent af forskerne på Arts oplevet mindst en af de tre typer af pres, mens det gør sig gældende for 16 procent af forskerne på hele AU.

Resultaterne er ikke opgjort på institutter af hensyn til forskernes anonymitet, men Olav W. Bertelsen, AC-fællestillidsrepræsentant ved AU, formoder, at det oplevede pres på Arts især findes på DPU (Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse), der blev en del af universitetet ved en fusion i 2007. Blandt andet har forskningen på skole- og daginstitutionsområdet stor politisk bevågenhed.

“Det er naturligt, at der, når man som forsker samarbejder med folk ude i virkeligheden, sker en afstemning eller forhandling. Der er en løbende

dialog med styrelser og ministerier, men forskerne skal vænne sig til at sige: “Nej, det kan vi ikke rette”. Det skal være klart, at resultater skal kunne publiceres, ellers kan forskningen ikke foregå på et universitet”, siger Olav W. Bertelsen.

DPU-forskere mest udsatte

Johnny Laursen, dekan på Arts, formoder også, at tallene peger i retning af DPU.

Ifølge VIVE-rapporten er forskere, som deltager i myndighedsbetjening og indtægtsdækket virksomhed (IDV) for ministerier, kommuner, private virksomheder eller interesseorganisationer, særligt udsatte.

“Presset kan antage mange former fra intimidering af forskeren til trusler om konsekvenser for fremtidigt samarbejde, forhaling af processer, påvirkning af miljøet omkring forskeren gennem kontakt til ledelsen på universitetet eller forsøg på at påvirke forskerens ry og anseelse hos kollegerne”, står der i rapporten.

Johnny Laursen bemærker, at der – når det gælder indtægtsdækket virksomhed – godt kunne være kommet sådanne besvarelser fra DPU, da DPU samarbejder med Undervisningsministeriet (UVM) om de såkaldte rammekontrakter, som omfatter indtægtsdækket virksomhed.

Det er konkrete opgaver, som kommer i udbud fra UVM for at belyse særlige emner, fx skolepolitiske eller andet med betydelig offentlig interesse. De udføres ofte med kort varsel og involverer samarbejdspartnere fra andre universiteter, konsulentfirmaer eller professionshøjskoler. Samarbejdet spreder sig over en lang række forskellige opgavetyper og omfatter ikke kun ministeriet, men også styrelser, forvaltninger og en lang række institutioner som folkeskoler, dagtilbud og pædagogisk-psykologisk rådgivning, fremgår det at AU's hjemmeside.

AU-ledelsen undrer sig

Arts-dekanen undrer sig alligevel over tallene:

“Vi ved, at DPU gennem årene har været engageret i indtægtsdækket virksomhed, og vi ved, at netop det område optræder i besvarelserne. Det kan dog godt undre, at DPU, i den periode undersøgelsen dækker, har gennemført

Andel af forskere i undersøgelsen, der har oplevet pres i forbindelse med offentliggørelse af forskningsresultater

Fakultet	Arts	Health	Aarhus BSS	Science and Technology	Total
Pres for at ændre forskningsresultater	11 %	5 %	7 %	7 %	7 %
Pres for at udskyde offentliggørelse af forskningsresultater	9 %	7 %	5 %	15 %	10 %
Pres for ikke at offentliggøre forskningsresultater	6 %	2 %	5 %	5 %	5 %
Har oplevet mindst én type pres	18 %	12 %	12 %	21 %	16 %

Kilde: VIVE 2018

yderst få opgaver finansieret af indtægtsdækket virksomhed. Jeg ved ikke, hvad der ligger til grund for forskernes besvarelser. Men uanset hvad der er årsag til, at man oplever eller har oplevet et pres, så tager vi undersøgelsen alvorligt og følger op på den”, siger han.

Johnny Laursen konstaterer, at det på grund af anonymiseringen af undersøgelsen er svært at komme tæt på de enkelte organisatoriske enheder, og at man på fakultetet vil tage en nærmere dialog om undersøgelsens konklusioner og om de problemer, som man oplever lokalt.

Han tilføjer, at han allerede har foreslået Akademisk Råd, at indtægtsdækket virksomhed kommer på rådets dagsorden, og at man også på institutterne vil tage emnet op.

Arts-dekanen siger, at man bredt på fakultetet inden for indtægtsdækket virksomhed har set eksempler på, at opdragsgiver især interesserer sig for timingen af offentliggørelse af resultaterne.

“Forskere er inden for rimelighedens grænser samarbejdsorienterede, men der er og skal være en grænse. De har utvivlsomt brug for mere støtte fra universitetet til at få vilkårene for at publicere skrevet klart ind i kontrakterne”, siger Johnny Laursen.

Ifølge VIVE-rapporten giver netop klart aftalte rammer forskerne den bedst mulige forhandlingsposition i tilfælde af en konflikt og dermed den bedste mulighed for at stå fast over for pres.

Claus Holm, institutleder på DPU, undrer sig også over tallene. Han siger, at instituttet har haft meget få opgaver for ministeriet i perioden ud over de store internationale undersøgelser, de såkaldte IEA-undersøgelser, af for eksempel skolebørns læsefærdigheder og matematikfærdigheder. Men disse undersøgelser handler ikke om indtægtsdækket virksomhed. Det er en langvarig kontrakt, og undersøgelserne er styret og tilrettelagt af en uafhængig international forskningsorganisation. Ministeriet medfinansierer, men blander sig ikke i tilrettelæggelse af selve undersøgelserne, siger institutlederen.

“Disse undersøgelser har meget stor troværdighed”, tilføjer Claus Holm.

Han vil dog diskutere resultaterne i VIVE-rapporten med forskerne i relevante fora.

“Der er mig bekendt ikke nogen, der på baggrund af rapporten benægter, at

forskere oplever, at der er et problem, men vi må have afdækket dets omfang, karakter og udspring. Hvis ikke det skal blive det rene gætværk, må vi forsøge mere præcist at afdække, hvad der skaber en oplevelse af pres, hvor, hvordan og hvornår”, siger han.

Ledelsen presser også forskerne

Det fremgår af VIVE-rapporten, at 36 % af forskerne, der har deltaget i undersøgelsen, oplever, at presset for at ændre forskningsresultater kommer fra deres egen ledelse på universitetet.

Arts-dekan Johnny Laursen siger, at det ikke fremgår af undersøgelsen fra ledere, på hvilket niveau presset kommer fra.

“Mange fra ledelsesgruppen, der er blevet interviewet i forbindelse med undersøgelsen, giver udtryk for, at de ansatte ikke kommer til dem med problemerne, selvom det ellers er her, de primært kan hente støtte. Det skal vi arbejde med i ledelsesgruppen, for det er også vores ansvar. Samtidig ønsker vi at opbygge et system, hvor de, som er kommet i klemme, og som af en eller anden grund ikke ønsker at drøfte det med ledelsen, kan få støtte”, siger Johnny Laursen.

Rektor Brian Bech Nielsen har kaldt VIVE-rapporten for “bekymrende læsning” og har udtalt, at de i ledelsen skal være mere opmærksomme på, at det ikke opfattes, som om der bliver spillet med musklerne, når de indgår i faglige dialoger med forskerne.

Nye regler på vej

Olav W. Bertelsen, AC-fællestillidsrepræsentant, håber, at VIVE-undersøgelsen kan bruges som løftestang til at få gennemført en række organisatoriske ændringer på AU.

Han fortæller, at ledelsen og de akademiske råd på universitetet holdt et seminar i december 2018, hvor de blev enige om en række forslag, der nu skal diskuteres internt på hele AU.

Blandt punkterne er, at der skal udarbejdes retningslinjer for forskningsfrihed og håndtering af pres. Hvert fakultet skal også udpege en uafhængig forskningsambassadør, hvor medarbejdere anonymt kan indberette pres og få sparring eller rådgivning. Der skal nedsættes et centralt udvalg, der med armslængde til ledelsen skal behandle sager om brud på forskningsfrihed. Og så skal kurser i ansvarlig forskningspraksis indeholde en del om forskningsfrihed og udbredes som et tilbud til alle videnskabelige medarbejdere.

Olav W. Bertelsen er tilfreds med resultatet af seminaret:

“Vi skal nu i gang med at opbygge nogle organer, så forskerne føler, at de har et sted at gå hen, hvis de har brug for hjælp eller ønsker at klage anonymt”, siger han.

Han tilføjer, at det hele tiden har været muligt at gå til sin tillidsrepræsentant, hvis man er kommet i klemme, men at det ikke nødvendigvis er en god løsning i alle tilfælde, hvis ens repræsentant sidder tæt på ledelsen eller ikke kan løfte opgaven. ■

AU-FORSKER:

Er du kritisk, får du ingen bevillinger

Lektor Bjørg Kjær oplever, at der ikke kommer nye opgaver fra ministerier og andre eksterne samarbejdspartnere, hvis konklusionerne ikke lyder, som de ønsker

18 procent af forskerne på fakultetet Arts på AU har oplevet at komme under pres for enten at ændre deres forskningsresultater, udskyde offentliggørelsen af dem eller helt lade være med at offentliggøre deres forskning, viser en undersøgelse, som universitetet har fået foretaget.

37 procent af forskerne svarer, at preset er kommet fra et ministerium eller fra en anden offentlig myndighed.

En af dem er DPU-lektor Bjørg Kjær, der blandt andet forsker i institutionskultur og professionel identitet, som fremmer eller hæmmer kvalitetsudvikling i dagtilbud.

Det er et område med stor politisk bevågenhed, og forskere har i flere tilfælde oplevet at komme i problemer, når de har leveret forskning til offentlige myndigheder, hvor konklusionerne ikke lød, som de ønskede.

Slut med opgaver efter kritik

Hun husker et tilfælde, hvor ministeriet ville gennemføre en række forandringer på det pædagogiske område og forestillede sig, at det kunne ske ved hjælp af facilitatorer, der skulle ændre personalets mindset. Der var ikke afsat midler til efteruddannelse af de ansatte eller til andre ressourcetrækkende tiltag.

"Det var tydeligt, at de i ministeriet ønskede en løsning, som ikke kostede noget, og skulle bruge en ekspert, der kunne understøtte deres opfattelse, men resultaterne viste, at planen virkede urealistisk, hvis der ikke blev afsat flere ressourcer. Det er da påfaldende,

at det derefter pludselig ikke var muligt at få finansiering inden for det område, hvor jeg har min ekspertise", siger hun.

I et andet tilfælde ville en kommune have hende til at promovere det pædagogiske arbejde, som blev gjort i daginstitutionerne, men det viste sig hurtigt, at der også var nogle problemer med måden, de gjorde tingene på.

"De ville have mig til at tale deres kommunale tilbud op og konkludere, at det var rigtig godt. De bad mig lægge mere vægt på det ene og mindre på det andet, så det var en udfordring at bevare min integritet som forsker", siger Bjørg Kjær.

Hun understreger, at det naturligvis er i orden at diskutere sine konklusioner med den eksterne samarbejdspartner, der har betalt for undersøgelsen, inden de bliver offentliggjort.

"Det er en glidende overgang, men på et tidspunkt kammer det over og bliver til uacceptabel indblanding i forskningen", siger hun.

Ingen mundkurv, men indirekte kontrol

Bjørg Kjær tilføjer, at hun aldrig direkte har fået mundkurv på, som det skete for miljøforskerne på AU i forbindelse med landbrugspakken i 2015.

Hun siger, at der er "blødere" og mere indirekte måder at kontrollere forskerne på.

"Det er tankevækkende, at du ikke får opgaver en anden gang, så det har omkostninger at holde fast i sin forskningsmæssige integritet. Det er sandt, at money talks", siger hun.

Hun oplever, at forskere som hende, der arbejder med kritisk kvalitativ forskning på daginstitutions- og skoleområdet, har svært ved at få den type bevillinger, mens det er lettere at få penge, hvis man vil dokumentere effekten af politiske tiltag.

"Den politiske dagsorden er, at det handler om evidens og effektmåling, så hvis du eksempelvis vil dokumentere de øgede læsefærdigheder blandt eleverne i 3. klasse, kan du få en rekvireret forskningsopgave, mens det er sværere, hvis

du vil gennemføre en kvalitativ undersøgelse af børnenes trivsel", siger Bjørg Kjær og fortsætter:

"Jeg og mine kolleger, der arbejder med kritisk kvalitativ forsk-

ning, slås om nogle bittesmå håndører, men vi insisterer på, at det skal være forskningen, der bestemmer, hvad vi konkluderer, og ikke hvad der passer politisk. Det er netop det, der ligger i, at forskningen er kritisk, at vi er irriterende og spotter de negative utilsigtede konsekvenser af nye tiltag".

Politikerne bærer ansvaret

Bjørg Kjær mener, at det politiske system bærer en stor del af skylden for, at forskerne oplever, at de kommer under pres.

“

Det er tankevækkende, at du ikke får opgaver en anden gang, så det har omkostninger at holde fast i sin forskningsmæssige integritet.

Bjørg Kjær, lektor

Bjørg Kjær er en af AU-forskerne, som oplever, at eksterne parter forsøger at presse hende til at ændre forskningsresultater.

"De danske politikere virker ikke interesserede i at kvalificere deres beslutninger. De er sådan set ligeglade med, hvad fagkundskaben siger, og det handler mere om at finde en forsker, der er villig til at dokumentere, at det, de allerede har besluttet, er det rigtige. Det er en meget anderledes politisk kultur end i Sverige, hvor de stort set nedsætter en uvildig kommission, hver gang der skal gennemføres en lovændring", siger hun.

Hun tilføjer, at konsekvenserne er alvorlige for samfundet, da det betyder, at der træffes "forkerte" politiske beslutninger, i den forstand at de ikke

sikrer, at ressourcerne bliver udnyttet bedst muligt.

Bjørg Kjær påpeger, at hun har 40 procent af arbejdstiden afsat til sin egen frie forskning i sin ansættelse, men det er under pres, fordi politikerne eksempelvis skærer i basis- og uddannelsesbevillingerne (omprioriteringsbidraget).

"Problemet er, at nedskæringerne betyder, at universiteternes økonomi er så stram, at al vores tid går med undervisning, administration og at søge eksterne midler, såvel rekvireret forskning som fri forskning. Det betyder, at den frie forskning presses, samtidig med at vores normer for god

forskning kommer i konflikt med rationalet i rekvireret forskning, som netop ofte har et meget specifikt sigte og ikke sjældent et ønske om bestemte svar", siger hun og fortsætter:

"Politikerne må forstå, at hvis forskning skal være forskning, kan den ikke være målrettet en bestemt konklusion. Det skal i princippet være sådan, at du ikke ved, hvad du får, hvis du ringer og beder en forsker om at undersøge noget". ■

LUGTEN AF DEN

gode smag

Næsen snyder vores smagssans, og det kan måske udnyttes til at nedsætte sukkermængden i fødevarer, uden at vi opdager det. Anne Sjørup Bertelsen undersøger i sit ph.d.-projekt, hvad der virker

I Danmark sælges der mere end 400 millioner liter sodavand om året. To tredjedele er cola. En liter cola har et sukkerindhold svarende til 50 sukkerknalder. Det bliver til rigtig mange sukkerknalder, vi danskere hælder ned i årets løb.

De fleste sundhedsekspertter er enige om, at sukkerforbruget er for højt, ikke bare i Danmark, men i hele den vestlige verden. Og søde læskedrikke er en af de store skurke i den fortælling. Men ph.d.-studerende Anne Sjørup Bertelsen er i gang med et lusket bagholdsangreb på sukkermængden.

Vis dit ph.d.-projekt

Hvem: Anne Sjørup Bertelsen, kandidat i molekylær ernæring og fødevarer.

Hvad: Sensoriske faktorer påvirkning af sødmeopfattelsen i drikkevarer: sammenhængen mellem inter- og intrakulturelle forskelle.

Hvor: Institut for Fødevarer, Forskningsgruppe Fødevarer, Perception og Samfund, Aarhus Universitet.

Hvorfor: Udvikling af metoder til at kunne nedbringe sukkermængden i læskedrikke uden at fjerne den søde smagsoplevelse og på den måde nedbringe sukkerindtaget især blandt børn og unge.

“Det overordnede formål er at reducere sukkerindholdet, men bibeholde den søde smag. Industrien har forsøgt med kunstige sødestoffer, men problemet er, at mange synes, at smagen er anderledes, og folk vil have den smag, de kender”, fortæller Anne Sjørup Bertelsen.

Smag påvirkes af duft

Hendes ph.d.-projekt er en del af projektet InnoSweet, der foregår i samarbejde med forskere på AU, KU og University of Oxford samt virksomhederne DuPont, Carlsberg og Rynkeby. Formålet er at undersøge og udvikle teknikker, som gør, at en læskedrik stadig smager sødt, selv om man mindsker indholdet af sukker. Eller rettere opfattes sødt. Der er nemlig flere faktorer, der spiller ind, i forhold til hvad vi synes om det, vi putter i munden.

“Vores tilgang er at integrere forskellige videnskabelige discipliner. Vi siger selv, at vi arbejder med 3 p'er: perception, psychology og physiology. I min gruppe arbejder vi med perception – altså den sensoriske opfattelse af produktet. Og i mit hjørne af projektet fokuserer jeg på det, vi kalder de interne produktfaktorer. Altså de ting, man kan ændre i selve drikken”.

En af de faktorer, som påvirker vores smagsopfattelse, er duften. Når vi spiser eller drikker noget, vil vi ikke kun være påvirket af smagen, men også af duften.

“Jeg arbejder med det, der hedder krydsmodalitet. Vores sanser arbejder ikke hver for sig. Der er fem individuelle sanser, men de påvirker hinanden. En sød smag opfattes af receptorer på

tungen, og duften opfattes i næsen, men de påvirker alligevel hinanden. Så spørgsmålet er, hvordan det virker, og hvad der sker ved forskellige dufte”, fortæller Anne Sjørup Bertelsen.

Et spørgsmål om “flavour”

Hendes hypotese er, at ens hukommelse spiller en rolle i sammenhængen mellem smag og duft. Hvis man ofte har oplevet en særlig duft i forbindelse med sød mad, opfatter man det som en “sød duft”, selv om sådan noget reelt ikke findes.

Et eksempel, som Anne Sjørup Bertelsen arbejder med, er vanilje. I vores kultur vil vaniljeduften ofte fremkalde smagsbilleder af vaniljekranse, vaniljeis eller kagecreme. Hvis et produkt dufter af vanilje, vil mange af os derfor instinktivt opleve, at vi indtager noget sødt.

“Man taler om, at noget smager af vanilje. Men der findes faktisk ingen vaniljesmag. Det er kun en duft. Og det er en af de dufte, som får ting til at smage mere sødt, end det egentlig er. På engelsk har man ordet “flavour”, og det er egentlig den bedste betegnelse for det, der sker, når man oplever det hele på en gang”.

Anne Sjørup Bertelsens undersøgelser foregår på god gammeldags vis ved at få folk til at smage og vurdere. Dels arbejder hun med et såkaldt sensorisk panel – en række personer, der har særlig gode smags- og lugtesans, og som er trænet i at kunne beskrive deres sanseoplevelser – dels er hun ude at lege blindsmagning med helt almindelige mennesker.

“InnoSweet-projektet orienterer sig især mod unge, fordi det især er teenagere og unge, der drikker meget sodavand. Så jeg har eksempelvis været rundt i kantinerne på Aarhus Universitet og spurgt studerende, om de lige vil hjælpe mig med min forskning. Jeg har også været ude på Food Festival i Aarhus, og så har jeg været i Kina, hvor jeg også opsøgte studerende på universiteter”.

Undersøger kinesiske smagsløg

Der er en grund til, at Anne Sjørup Bertelsen er rejst helt til Kina med sin alternative sodavand. Hendes projekt skal nemlig også undersøge, hvordan kulturforskelle spiller ind i forhold til vores smagsoplevelser. Hvis kinesere ikke bager vaniljekranse, men i stedet tilsætter vanilje i deres gryderetter, kan vaniljeduften muligvis føre til nogle helt andre smagsoplevelser.

“Vi spiser ikke det samme. I nogle lande er nogle rette søde, i andre lande er de ikke. Så vi forestiller os, at der er en kultureffekt, og at det er forskelligt, hvad vi forbinder med sød smag. Derfor ser jeg på, hvordan krydsmodale effekter påvirker danskere versus kinesere”, fortæller Anne Sjørup Bertelsen.

Hun mangler stadig en hel del analysearbejde i forhold til sammenligningen af de test, hun har foretaget i Danmark og Kina, og derfor vil hun endnu ikke løfte sløret for de forskelle, der kan være.

En anden faktor, hun undersøger, er, hvad konsistensen – eller rettelig viskositeten – af drikkevarer betyder for vores smagsoplevelse.

“Når fødevarer virkninger sænker sukkerindholdet, klager forbrugerne ofte over, at de mangler “mundfornemmelse”. Væsken bliver simpelthen for tynd. Nogle virkninger forsøger så at kompensere ved at

Sodavand er kilde til et enormt sukkerindtag, særligt blandt unge. Derfor vil projektet InnoSweet undersøge muligheder for at mindske sukkermængden, men bevare den søde smag.

tilsætte noget fortykningsmiddel. Så jeg ser også på, hvilken betydning viskositeten – tykkelsen – har”.

“Virksomhederne er vigtige”

Projektet InnoSweet er som nævnt et samarbejde med forskere fra AU, KU og Oxford. Fra Oxford er det forskere i eksperimentel psykologi, der kigger på psykologiske faktorer for, hvordan man oplever smag – eksempelvis farverne i det rum, man befinder sig i.

De danske selskaber Carlsberg og Rynkeby er også partnere i projektet. På længere sigt vil de kunne udvikle produkter på baggrund af projektets forskningsresultater og tjene penge på det. Det har Anne Sjørup Bertelsen det fint med.

“Det betyder meget for mig, at der er et sundhedsaspekt, og at forskningen på den måde sker i den gode sags

tjeneste. Men virksomhederne er også vigtige. Selv om vi finder nogle løsninger, hjælper det jo ikke noget, hvis ikke det bliver bredt ud”, siger hun.

Hendes forskningsresultater bliver fuldt offentligt tilgængelige, men de er tilrettelagt på en måde, som gør dem relevante for Carlsbergs og Rynkebys produktudvikling.

Anne Sjørup Bertelsens projekt skal efter planen fortsætte endnu halvandet år. Herefter kan hun sagtens se sig selv fortsætte med lignende projekter.

“Jeg kan godt lide at arbejde med sensorik og produktudvikling. Det er spændende at arbejde med mennesker og undersøge, hvordan vores sanser påvirker hinanden, og så i det hele taget bare få lov til at nørde og grave sig ned i et emne”.

Tallene for salg af sodavand og sukkerindholdet er fra henholdsvis Bryggeriforeningen og en undersøgelse, Tandlægeforeningen har foretaget sammen med Institut for Sygdomsforebyggelse i Region Hovedstaden. ■

“Der findes faktisk ingen vaniljesmag. Det er kun en duft. Og det er en af de dufte, som får ting til at smage mere sødt, end det egentlig er.

Anne Sjørup Bertelsen

AAU-ANSATTE

protesterer over spareplan og egenrådig ledelse

Aalborg Universitet skal spare 67 millioner kroner i 2019, og det vil uundgåeligt medføre afskedigelser. Rektor vurderer, at det bliver mere end 30 ansatte. Tillidsrepræsentanterne klager over manglende inddragelse

Færre studerende og dermed færre uddannelsesindtægter kommer til at koste et ukendt antal medarbejdere jobbet på AAU.

Rektor Per Michael Johansen vurderer, at det drejer sig om mere end 30 ansatte, som må afskediges, men man forsøger at begrænse antallet ved at give mulighed for frivillige fratrædelser, ved naturlig afgang og ved at undlade at forlænge eller genbesætte midlertidige stillinger.

Universitetet har samtidig indført et kvalificeret ansættelsesstop, der indtil videre fortsætter frem til slutningen af februar 2019. Det betyder, at der ikke kan slås stillinger op eller ansættes nye medarbejdere, medmindre dekanen, innovationsdirektøren eller universitetsdirektøren dispenserer for det.

AAU's presseafdeling oplyser, at processen foregår på de enkelte institutter, så der er endnu ikke overblik over situationen, men de berørte medarbejdere får besked senest i begyndelsen af februar.

Spareplanen har ført til protester fra medarbejderne, der har startet en underskriftsindsamling og sendt et anonymt debatindlæg til Altinget, hvori de kritiserer rektor for at efterlade samfundsvidenskaben på fallittens rand.

Mere end 600, heriblandt 164 medarbejdere på AAU, har underskrevet protesten.

Samfundsvidenskab rammes hårdt

De ansattes anke er, at Det Samfundsvidenskabelige Fakultet (SAMF) skal bære en uforholdsmæssig stor del af millionbesparelsen.

37,9 millioner kroner, altså mere end halvdelen af pengene, skal findes på SAMF, der står for ca. 12 pct. af universitetets samlede budget, men som samtidig uddanner en tredjedel af AAU's studerende.

Medarbejderne skriver, at det er en ny intern budgetmodel på universitetet, der gør, at samfundsvidenskaben bliver særlig hårdt ramt.

Modellen belønner nemlig fakulteter, der skaffer mange eksterne forskningsmidler fra offentlige forskningsråd, EU, private fonde og virksomheder, da de fremover får lov til at beholde pengene selv i stedet for at aflevere en del af dem til den fælles kasse som en form for AAU-skat. Samtidig øges den interne

AAU-beskatning på indtægter fra uddannelserne.

Det er unfair, mener de utilfredse medarbejdere, da de naturvidenskabelige og tekniske fakulteter har langt bedre muligheder for at skaffe eksterne forskningsmidler, eftersom der er flere penge at søge inden for disse områder end inden for samfundsvidenskab og humaniora.

I referatet fra et bestyrelsesmøde den 5. marts 2018 udtaler rektor, at "det er et ledelsesmæssigt ansvar at sikre, at der ikke er fagmiljøer, der som konsekvens af en ny budgetmodel efterlades i en økonomisk uholdbar situation".

"Ikke desto mindre tyder de nyeste opgørelser på, at de tekniske fakulteter

AAU-ledelsen blev mødt af utilfredse studerende på vej til et af medarbejdermøderne om besparelserne.

(ingeniørerne) vinder stort på den nye budgetmodel, mens de samfundsvidenskabelige institutter i løbet af få år efterlades på falllittens rand, hvis der ikke kompenseres”, skriver de utilfredse medarbejdere i Altinget.

I et skriftligt svar til Forskerforum skriver rektor Per Michael Johansen:

“Jeg er helt bevidst om, at der er økonomiske udfordringer på SAMF, hvilket skyldes flere ting, blandt andet nedgang i uddannelsesindtægter, som er SAMF's primære indtægtskilde. Derfor bliver SAMF også delvist kompenseret”.

Lukker uddannelser i København

I forbindelse med spareplanerne blev det samtidig meldt ud, at AAU lukker syv engelsksprogede uddannelser på campus i København blandt andet på grund af regeringens fortsatte besparelser på to procent om året (omprioriteringsbidraget) og regeringens loft over antallet af internationale studerende.

Desuden vil der ske store organisatoriske ændringer på HUM og SAMF, der blandt andet betyder, at Institut for Kultur og Globale Studier bliver nedlagt og delt imellem andre institutter på de to fakulteter.

Det førte til rygter om, at AAU overvejer helt at lukke filialen i hovedstaden, men det afviser rektor over for Forskerforum.

“Nej, det er der ingen planer om. Vi overvejer at åbne nye uddannelser i København, og vi er desuden i færd med at forlænge lejemålet”, skriver han.

Rektor beskyldes for enegang

Tillidsrepræsentanterne kritiserer ledelsen for ikke at have inddraget dem ordentligt i beslutningerne.

Flere tillidsfolk udtaler til avisen Nordjyske, at ledelsen ikke har overholdt reglerne i samarbejdsaftalen på AAU. Nærmere bestemt handler det om paragraf 3, hvori der står, at ledelsen skal udsende information så “tidligt og med så passende indhold, at der kan gennemføres en grundig drøftelse i samarbejdsudvalget, således at medarbejdernes synspunkter og forslag kan indgå i grundlaget”.

Medlemmerne af samarbejdsudvalget var eksempelvis ikke informeret i forvejen, da de på et møde 9. november

Rektor Per Michael Johansen erkendte på et medarbejdermøde, at ledelsen kunne have kommunikeret bedre om budgettet for 2019.

blev orienteret om lukningen af de syv uddannelser i København. Mødet blev indkaldt med en dags varsel, og der stod ikke noget om planerne i det skriftlige materiale.

“Ledelsen har ikke overholdt sin informationspligt over for samarbejdsudvalgene og har ikke opfyldt sin forpligtelse til at inddrage tillidsrepræsentanterne til en rettidig drøftelse på et fornuftigt grundlag af de væsentlige beslutninger – altså beslutninger, der er væsentlige for arbejdspladsen – og det må vi jo sige, at det her er”, siger lektor Jens Kirk, der er tillidsrepræsentant og medlem af hovedsamarbejdsudvalget på HUM, til Nordjyske.

Og Anne Bisgaard Pors, fællestillidsrepræsentant for en del af Dansk Magisterforenings medlemmer på AAU, kalder det “utilfredsstillende”, at tillidsfolkene selv måtte bede ledelsen om, at der blev indkaldt til et ekstraordinært møde i hovedsamarbejdsudvalget, da de hørte rygter om den dårlige økonomi.

De har derfor klaget til universitetsledelsen over forløbet.

Dårlig kommunikation

Rektor Per Michael Johansen, der blev mødt af protester fra studerende og ansatte på de årlige jule- og medarbejdermøder på campuserne i Aalborg og København, erkender, at ledelsen kunne have kommunikeret bedre.

“Jeg forstår godt den udtalte frustration blandt studerende og

medarbejdere. Der er lagt op til store besparelser, som vil kunne mærkes på hele universitetet. I ledelsen er vi naturligvis fuldt ud klar over, at økonomiske tilpasninger af denne størrelse ikke bare er tal i et regneark. En afskedigelse er en personlig krise for den enkelte, og det er absolut ikke noget, vi tager let på”, sagde rektor på et af møderne.

Han mener dog, at ledelsen har fulgt retningslinjerne på området, men han har inviteret fællestillidsrepræsentanterne til et møde for at diskutere forløbet, og hvad de i fællesskab kan lære af det.

Alligevel er der ifølge Djøf-fællestillidsrepræsentant Jesper Lindgaard Christensen bekymring blandt medarbejderne over, hvilke konsekvenser kritiske røster over for ledelsens beslutninger kan få i en kommende afskedigelsesproces.

Det afviser rektor dog i en nyhed på AAU's hjemmeside:

“Vi er på et universitet, hvor den kritiske dialog er en af grundstenene i vores fundament. Det er fint med kritik af ledelsesmæssige beslutninger, og vi vil gerne i dialog og drøfte tingene med medarbejderne, men det kræver, at vi ved, hvem vi skal i dialog med. Det går ikke, at man kæmper fra neutralt ringhjørne uden at ville lægge navn til kritikken. Den skal være saglig og funderet i fakta”, udtaler Per Michael Johansen. ■

DTU massefyrrer – måske

Der skal spares for 150 millioner kroner på DTU, men ledelsen tøver med at igangsætte de TR-forhandlinger, som loven kræver i forbindelse med massefyringer

Massefyringer eller blot rutinemæssige budgetjusteringer? Det er spørgsmålet på DTU, hvor en række institutter har fået besked på, at de bliver tvunget til at spare på budgetterne.

“Det, vi hørte på sidste HSU-møde, var, at besparelserne ligger på omkring 150 millioner kroner. Og der vil komme fyringer, også ude på institutterne. Nogle institutter kan måske klare sig ved at finde besparelser andre steder, men generelt set vil man se afskedigelser, også blandt VIP’erne”, siger Anders Henry Nielsen, der er TR for IDA på DTU Fysik og næstformand i HSU.

DTU har været ramt af en række fyringsrunder de senere år. Derfor overrasker det Anders Henry Nielsen, at økonomien nu igen er så presset, at der skal uddeles fyresedler.

“Jeg var egentlig overrasket over, at der kom en runde så hurtigt efter sidste år, hvor vi havde en større runde. Men jeg kender også vores budget og kan se, at indtægterne er faldet”, siger han.

Fyringer hører normalen til

På et HSU-møde i december blev DTU’s direktør, Claus Nielsen, spurgt, om besparelserne på budgetterne er på et niveau, hvor der vil ske en masseafskedelsesrunde, altså mere end 30 medarbejdere. Det svarede Claus Nielsen bekræftende på.

Over for Forskerforum vil Claus Nielsen imidlertid ikke bruge ordet nedskæringer. De mulige fyringer ser

han som udtryk for budgetjusteringer, som næsten forekommer hvert år i forbindelse med budgetlægningen.

“Det er rigtigt, at der i forbindelse med vores budgetlægningsproces er nogle tilpasninger. Og som i en helt almindelig budgetproces er der institutter, der er i gang med tilpasninger. Det hører normalen til”, siger han.

Ifølge HSU-referatet var der blandt institutterne ønske om at udvide aktiviteterne. Det er der imidlertid ikke penge til, og derfor må institutterne tilpasse og prioritere deres budgetter. Om de gør det ved at fyre fastansat personale, er op til dem selv, forklarer Claus Nielsen.

“Vi ved ikke, om institutterne har tænkt sig at gennemføre personale-reduktioner eller klarer det på anden måde. Som det ser ud nu, virker det ikke mere omfangsrigt, end det plejer at være”, siger han.

DM kræver rettidig omhu

Da Claus Nielsen taler med Forskerforum, er han heller ikke sikker på, at der formelt set bliver tale om massefyrring.

“På et tidspunkt troede jeg det, men vi er endnu ikke kommet til det punkt, selv om vi nærmer os”.

Claus Nielsen slår dog fast, at DTU følger reglerne, og hvis der bliver tale om afskedigelse af 30 personer inden for en periode af 30 dage, vil man gøre de tiltag, loven kræver.

Grænsen på 30 dage betyder imidlertid, at DTU kan undgå en formel

masseafskedigelse, hvis afskedigelserne breder ud over flere måneder. Eksempelvis vil de fyringer, der blev meldt ud i slutningen af 2018, ikke tælle med.

I DM ser man kritisk på, at DTU går og venter på institutternes drypvise tilbagemeldinger, inden man melder ud, om der er tale om massefyrring.

“DTU vil gerne gøre spørgsmålet om afskedigelser til institutternes egen sag. Men det er den centrale ledelse, der lægger rammen. Det kan godt se ud, som om de forsøger at koreografer sig ud af det forhold, at man er i gang med en masseafskedigelse”, siger faglig konsulent i DM Mike Wenøe.

Han mener derfor, at DTU ud fra et forsigtighedsprincip bør indlede forhandlinger med tillidsrepræsentanterne om at afbøde konsekvenserne af den fyringsrunde, som er på vej.

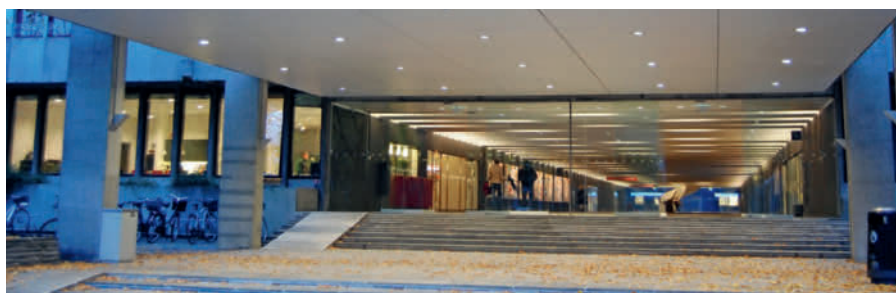
Mike Wenøe studser også over, at DTU har en lang række stillingsopslag, samtidig med at man forventer en masseafskedigelse.

“Det virker urimeligt at have en masse stillingsopslag, samtidig med at man fyrer folk. Vi så gerne, at DTU indførte et kvalificeret ansættelsesstop og tog ansvar for, at man ikke hyrer flere folk, end der er brug for”. ■

Arbejdsgivers pligter ved masseafskedigelser

Ifølge lov om masseafskedigelser har arbejdsgiver en række pligter, når der er tale om masseafskedigelser (30 personer eller mere inden for 30 dage). I loven hedder det, at arbejdsgiveren så tidligt som muligt skal indlede forhandlinger med medarbejdernes repræsentanter med det formål at indgå en aftale om begrænsning af afskedigelser og afbøde følgerne af disse, primært i form af omplacering eller omskoling.

Arbejdsgiveren har også pligt til at oplyse eksempelvis årsagerne til afskedigelserne, og hvilke kriterier man har tænkt sig at anvende ved udvælgelse af dem, der skal fyres.

Hovedindgangen på Campus i Lyngby.

Humaniora på KU skal igennem ny åreladning

Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet skal reducere lønudgifterne med 25 millioner kroner inden 2020

De ansatte på Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet må efterhånden have vænnet sig til det – og så alligevel ikke. De har godt nok allerede været igennem to store sparerunder det sidste årti, og nu skal de til det igen. I 2011 skar fakultetet 35 fuldtidsstillinger, og i 2016 røg yderligere 86 stillinger, da der skulle spares 90 millioner kroner.

Før jul meddelte dekan Jesper Kallestrup i et nyhedsbrev, at medarbejderne skal igennem en ny sparerunde i 2019, da der skal skæres 37 millioner kroner af budgettet, og indtægterne skal øges med 10 millioner kroner, hvis dekanen skal gøre sig håb om at få fakultetets økonomi til at hænge sammen senest i 2022.

25 millioner skal findes ved at reducere lønudgifterne.

“Vi håber, at besparelsen kan findes ved naturlig afgang, ved ikke at genbesætte udløbende stillinger og ved at sænke udgifterne til midlertidigt ansatte undervisere, men vi kan ikke udelukke, at vi må afskedige medarbejdere i løbet af 2019. Det er meget beklageligt”, skriver Jesper Kallestrup i nyhedsbrevet til medarbejderne.

Voldsomt fald i optag

Dekanen forklarer, at de økonomiske problemer primært har to årsager. Den første er regeringens dimensionering af uddannelser, der siden 2014 har betydet, at optaget er blevet sænket på uddannelser med høj ledighed

blandt nyuddannede. Et notat, som KU's bestyrelse blev præsenteret for på mødet den 6. december sidste år, viser, at dimensioneringen har ramt HUM særlig hårdt.

Bacheloroptaget er således faldet fra 2.330 studerende i 2014 til 1.635 i 2018. Et fald på 30 procent i perioden.

Det lavere optag har økonomisk betydning, da universiteterne får tildelt penge til uddannelse på baggrund af antal eksamener de studerende består.

Den anden årsag til de økonomiske problemer er regeringens omprioriteringsbidrag, der siden 2016 har skåret to procent af universiteternes bevilling til uddannelse årligt. Det koster fakultetet et fald i indtægterne på i alt 151 millioner kroner fra 2016 til 2019.

Dimensioneringen og omprioriteringsbidraget rammer særlig hårdt på HUM, da fakultetet er mere afhængigt af sine uddannelsesindtægter end de “våde” fakulteter som eksempelvis sundhedsvidenskab og natur- og biovidenskab. De har bedre mulighed for at skaffe ekstern finansiering af forskningen fra offentlige forskningsråd, private fonde, EU og virksomheder, da der uddeles langt flere midler til disse forskningsområder end til humanistisk forskning, forklarer dekanen.

Påvirker arbejdsmiljøet

Ifølge Jørgen Staun, fællestillidsmand for det videnskabelige personale og næstformand i samarbejdsudvalget på

HUM, kan spareplanerne ikke undgå at påvirke arbejdsmiljøet negativt.

Medlemmerne af fakultetets samarbejdsudvalg har igennem et stykke tid kendt til den kommende sparerunde, som nu ser ud til at blive væsentlig mindre, end det først var forventet, og tillidsfolkene håber, at fyringer af heltidsansatte forskere kan undgås helt.

Dekan Jesper Kallestrup er opmærksom på, at arbejdsglæden lider under spareplanerne.

“Det er klart, at situationen skaber uvished om fremtiden, og at hele arbejdsmiljøet lider under det. De studerende frygter for kvaliteten af deres uddannelser, og forskerne begynder måske at tænke på, om de skal søge væk. Alle vores medarbejdere er super dedikerede, og dilemmaet er, at det er de folk, vi har brug for, så vi kan vende udviklingen, udbyde de nye uddannelser, vi drømmer om, øge indtægterne og hjemtage flere eksterne midler”, siger han til Uniavisen.

Jesper Kallestrup har svaret Forskerforum per e-mail, at besparelserne først kan udmeldes i foråret, og at han vil deltage i de kommende institutmøder, hvor han vil være klar til at svare på spørgsmål.

Ledelsen forsøger også at skaffe nye indtægter ved eksempelvis at udbyde efter- og videreuddannelse og ved at søge forskningsmidler fra private fonde, men han skriver, at det langt fra er nok til at opveje nedgangen i uddannelsesbevillingerne. ■

Den mørke side

Siden Pink Floyd i 1973 indspillede et af rockgenrens mest klassiske album, "Dark side of the Moon", har månens bagside været omgærdet af en vis mytologisering. Den usynlige side, hvor astronautens radiokontakt og kommunikation til omverdenen midlertidigt ophører. I Pink Floyds tekstallegori bagsiden af det menneskelige sind. En mørk side, som vi alle indeholder og fra tid til anden kan gå igennem.

Det var dog næppe tungsind, der prægede stemningen i CNSA – det kinesiske rumagentur – da man 3. januar

succesfuldt landede rumsonden Chang'e 4 og dermed foretog den første "bløde" landing på månens bagside.

Kort efter kunne sonden sende billeder til jorden ved hjælp af satellitten Queqiao, som i maj 2018 blev opsendt netop med henblik på at skabe et kommunikationslink fra månens bagside.

Med sig havde Chang'e 4 køretøjet Yutu 2, som kan bevæge sig rundt og udforske overfladen i det 186 kilometer

And if the dam breaks open
many years too soon
And if there is no room
upon the hill
And if your head explodes
with dark forebodings too
I'll see you on the dark
side of the moon

Pink Floyd fra albummet
"Dark side of the Moon"

brede Von Kármán-krater, som sonden er landet i.

Med Chang'e 4-landingen har Kina for alvor markeret sig som en stormagt inden for rumteknologien, men missionen er stadig et udpræget internationalt samarbejde. Blandt andet er vores svenske naboer med på rejsen i form af instrumentet ASAN (Advanced Small Analyser for Neutrals), som er bygget på Institutet för Rymdfysik i Kiruna. ASAN skal måle, hvordan solvinde interagerer, når de rammer månens overflade. Chang'e 4

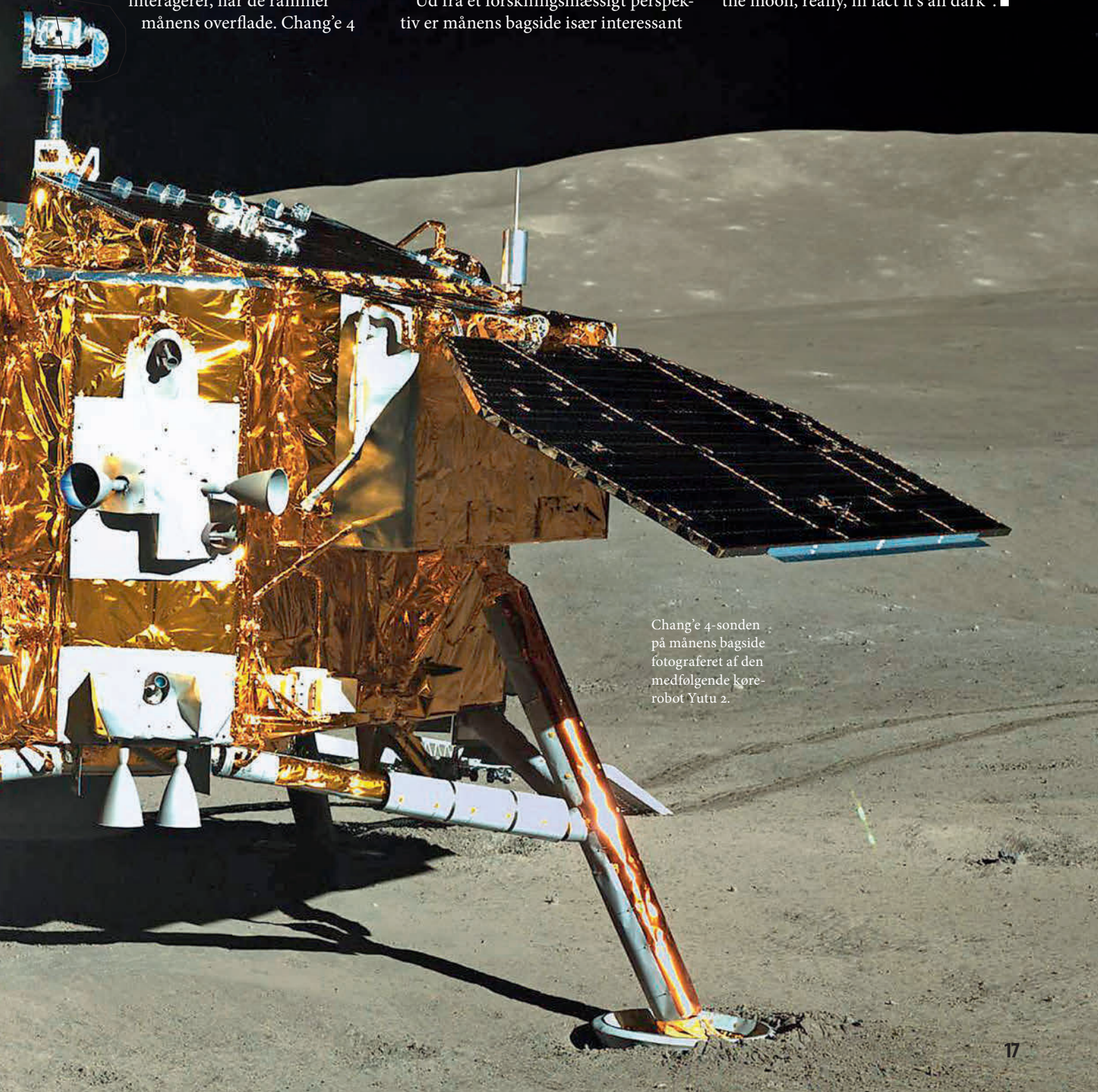
medbringer også et neutrondosimeter udviklet på Kiel Universitet i Tyskland, som bl.a. skal måle på strålingsniveauet, og således hvor sikkert det er for mennesker at opholde sig på månen.

Endelig medbringer Chang'e 4 et bioteknologisk eksperiment i form af en cylinder med kartoffelfrø, frø til planten gåsemad og nogle silkeormæg for at se, om et lukket system med ilt, næring og vand har gode vækstbetingelser andre steder end på jorden.

Ud fra et forskningsmæssigt perspektiv er månens bagside især interessant

som et velegnet sted at placere radioteleskoper, da placeringen afskærmer for forstyrrende radiobølger fra jorden. Tilsvarende er bagsiden af månen en udmærket udkigspost i forhold til at studere både solen og exoplaneter nærmere, da der ikke er en forstyrrende atmosfære rundt om månen, som spærre for de elektromagnetiske bølger.

Og, som en stemme i Pink Floyd-pladens afslutningsnummer "Eclipse" tørt konstaterer: "There is no dark side of the moon, really, in fact it's all dark". ■

Chang'e 4-sonden på månens bagside fotograferet af den medfølgende kørobot Yutu 2.

Omdiskuterede retningslinjer ændres – men kun på KU

En sætning om at tage udgangspunkt i “egen oplevelse” af krænkelse har skabt stor frygt for den akademiske frihed på KU, men ikke på AU og DTU, som har samme formulering

KU’s retningslinjer for håndtering af krænkende adfærd har været et offentligt diskussionsemne siden efteråret. Og nu bliver de ændret.

Det er ledelsen og medarbejderne blevet enige om på et HSU-møde den 23. januar. Arbejdet med at skabe en mere spiselig version skal være færdigt til sommer omkring Sankt Hans.

“HSU var enige om de nuværende retningslinjer, men det har vist sig, at der er mange forskellige fortolkninger af dem. Vi vil nu se på, om vi kan favne nogle af de bekymringer, som der har været. Målsætningerne er at skabe det bedst mulige arbejds- og studiemiljø og gøre det tydeligt for alle, hvordan universitetet agerer i sådanne ofte vanskelige sager”, siger Henrik Wegener i en pressemeddelelse. Det er imidlertid kun på KU, at regler omkring god opførsel har skabt så stor debat og ønsker om at få dem omskrevet, selv om regler og definitioner på

andre universiteter ikke adskiller sig meget fra dem på KU.

Især én sætning i KU’s retningslinjer har sat sindene i kog: “Det er medarbejderens eller den studerendes oplevelse af at have været udsat for krænkende adfærd, der er udgangspunktet”. Den formulering har medført kritik både udefra og inde fra KU.

“Det er svært at modbevise en følelse, derfor er man i juridisk limbo”, sagde Anders Hay-Schmidt, TR på KU Sund, da han og to andre tillidsrepræsentanter i Berlingske klagede over reglerne. De frygter for undervisernes retssikkerhed og for den akademiske frihed i forskning og undervisningen, hvis det er op til folk selv at definere, hvad de føler sig krænket over.

“Ikke et problem, vi har skabt”

Formuleringen kan man imidlertid finde stort set identisk i AU’s interne vejledning omkring psykisk arbejdsmiljø.

Her står: “Det er altid medarbejderens eller den studerendes oplevelse af, at noget har været grænseoverskridende, som skal tages alvorligt”.

Og den formulering har ifølge fælles-TR Olav Wedege Bertelsen ikke skabt problemer eller utryghed blandt VIP’erne på AU.

“Der har ikke været nogen diskussioner. Og jeg mener heller ikke, at man kan se det på så mange andre måder – udgangspunktet vil altid være, at der har været en oplevelse af krænkelse”, siger han.

Vejledningen går dog ikke i detaljer omkring definitioner af den krænkende adfærd, men det er ikke noget, Olav Wedege Bertelsen savner.

“Rektor har den klare holdning, at vi ikke skal have for mange regler, og det er jeg egentlig enig i. Der findes i forvejen udmærket lovgivning med entydige formuleringer, vi kan støtte os op ad”.

I “Retningslinjer ved krænkende adfærd”, som DTU indførte i oktober

2018 – et krænkellesdebattens år

Krænkelser, identitetspolitik og grænsen mellem akademisk frihed og “safe spaces” har været det store, offentlige debattema i forhold til universiteterne i 2018. Forskerforum bringer her højdepunkterne blandt de begivenheder og ytringer, som bragte debatten til det punkt, hvor selv statsministeren følte, at han måtte blande sig.

6. februar 2018

I en natlig aktion hænger en gruppe kvindelige studerende 150 A3-plakater op på DTU med beskrivelser af seksuelt krænkende oplevelser. Aktionen er en reaktion på, at DTU’s rektor, Anders Bjarklev, til Information havde udtalt, at sexchikane i studiemiljøet ikke var et stort problem – “så ville jeg have hørt om det”, som han sagde. Plakaterne bliver samme dag fjernet af personalet, med henvisning til at DTU har forbud mod anonyme plakater.

20. februar 2018

Ligestillingsminister Karen Ellemann og beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen udsender et brev til ledere, virksomheder og offentlige institutioner om respekt, god tone og omgangsform på arbejdspladsen. Baggrunden er de såkaldte #MeToo-sager, hvor kvinder har brudt tavsheden om seksuel chikane. Brevet understreger vigtigheden af at forebygge og håndtere seksuel chikane og opfordrer bl.a. til at skabe normer og retningslinjer for adfærd på arbejdspladsen og “for den adfærd, som ikke tolereres”.

25. juni 2018

KU vedtager nye retningslinjer for håndtering af krænkende adfærd. Her hedder det blandt andet, at “det er medarbejderens eller den studerendes oplevelse af at have været udsat for krænkende adfærd, der er udgangspunktet”.

13. september 2018

Universitetsavisen publicerer artiklen “Slut med sjofle vittigheder”, der henviser til, at sjofle vittigheder i KU’s retningslinjer bruges som eksempel på seksuelle krænkelser. “Du skal nu tænke dig grundigt om, inden du fyrer en “festlig” bemærkning af”, siger Joan Lykkeaa, fælles-TR for HK-laboranterne på KU, som har været med til at formulere de nye retningslinjer.

2018, ses princippet igen: "DTU tager udgangspunkt i den berørtes perspektiv ved en eventuel henvendelse", står der.

Retningslinjerne blev vendt i DTU's HSU. Men her var der ikke nogen, der studsede eller følte sig truet på retssikkerheden.

"Som jeg husker det, var der ikke syn-derlig interesse for det. Vi diskuterede det, men ikke særlig meget. Man kan opfinde mange problemer, og det her er ikke et, vi har opfundet herude", siger Irene Shim, TR på Institut for Kemi og medlem af HSU.

Står ikke klart nok

Fælles-TR Thomas Vils Pedersen sad med i det udvalg, der formulerede retningslinjerne på KU. Han er siden blevet overbevist om, at teksten bør justeres. Ikke for at ændre formålet, men for at gøre det klarere.

"Det skal stå klart, at der ikke ligger begrænsninger i undervisningsfriheden. Og så skal der være en klarere procesbeskrivelse for, hvordan ledelsen skal gå frem ved henvendelser. Det er klart, at der ikke skal skrives til tjenstlig samtale, bare fordi der kommer en henvendelse", fortæller han.

Meget af den opstandelse, som linjen om "egen oplevelse" har skabt, mener Thomas Vils Pedersen skyldes, at nogle læser det som en definition af krænkelse. Meningen var, at det skulle forstås som

På KU henstillede ledelsen til, at de studerende droppede at klæde sig ud som bl.a. mexicanere i forbindelse med rusturen. Da partiet Valgfest med Mexicansk tema holdt valgfest blev både ponchoer og sombre-roer derimod luftet.

en del af procesbeskrivelsen, hvor det naturlige udgangspunkt er en henvendelse, hvor nogen – ud fra "egen oplevelse" – føler sig krænket.

"Der er et sideskift lige efter den sætning, og det er måske en del af problemet, for mange har ikke læst videre på næste side, for her står en slags procesbeskrivelse, som dog bør være klarere. Når vi skriver, at det er den krænkede oplevelse, der er udgangspunktet, er det i betydningen, at ledelsen er forpligtet til at tage alle henvendelser alvorligt – den må ikke bare afvise og sige: "Det er dig, der er sart"', siger Thomas Vils Pedersen.

Mediehistorier underbygger frygt

Reaktionerne, han har fået fra kolleger på KU, går i forskellige retninger.

"Nogle er glade for, at man tager problematikken alvorligt. Andre er nervøse for, at retningslinjerne kan lægge begrænsninger for den akademiske

frihed. Og det er klart, at når der så kommer en personalesag som den, der blev beskrevet i Weekendavisen, så skaber det utryghed blandt medarbejderne".

Han refererer til, at Weekendavisen i december skrev om en lektor på KU, der i efteråret 2018 måtte igennem et månedlangt undersøgelsesforløb på grund af anonyme klager om krænkende adfærd, blandt andet ved at studerende fra etniske minoriteter var blevet forfordelt, og at lektoren havde brugt "n-ordet". Sagen blev lagt ned, da beskyldningerne ikke kunne underbygges.

Omtrent samtidig bragte Kristeligt Dagblad et interview med Tara Skadegaard Thorsen, stifter af studenterorganisationen Front, der arbejder imod diskrimination, men også for færre hvide mænd i lærestalernes pensum. Og kort efter kom så den famøse "sangsag" på CBS, som også blev set som udtryk for, at en persons

16. september 2018

Jakob Mchangama, direktør i tænketanken Justitia, skriver på sin Facebook om en henstilling, tutorerne på KU Jura har modtaget fra dekanatet angående en planlagt udklædningsfest med temaer. Mailen opfordrer til at "sikre, at temaerne lever op til fakultetets værdier om diversitet og ikke diskrimination. Det betyder for eksempel, at udklædnings temaer, der går på stereotyper omkring for eksempel etnicitet, seksualitet, religion med videre, ikke anvendes". Mchangama omtaler det som eksempel på, hvad det kan føre til, når man tager udgangspunkt i den enkeltes egen opfattelse af krænkende adfærd, og sammenligner med "speech codes" på amerikanske universiteter.

1. november 2018

AU Omnibus skriver, at AU i forbindelse med studiestarten havde lagt en række billeder på sin hjemmeside, men efterfølgende valgte at fjerne flere af dem. Det drejede sig om billeder af en kvindelig studerende, der er udklædt som Barack Obama, og billeder, hvor studerende er klædt ud som indianere. Indianerbillederne blev efterfølgende lagt på igen. Ni dage senere fastslår rektor Brian Bech Nielsen, at der ikke er noget udklædningsforbud på AU.

27. november 2018

Tre forskere og tillidsrepræsentanter på KU – Flemming Dela, Bjarne Andresen og Anders Hay-Schmidt – fortæller i Berlingske, at KU's retningslinjer i deres øjne truer ytringsfriheden, retssikkerheden og den akademiske frihed. "Det er svært at modbevise en følelse, derfor er man i juridisk limbo", siger Anders Hay-Schmidt og nævner også, at studerende kan føle sig krænkede over valg af pensum.

12. december 2018

Kristeligt Dagblad bringer en artikelserie om identitetspolitik og i den forbindelse et interview med Tara Skadegaard Thorsen, stifter (i 2016) af studenterorganisationen Front. Front arbejder for, at lærestalter respekterer retten til ikke at blive diskrimineret, men også for færre hvide mænd i pensum. "Hvis det var op til mig at sammensætte pensum, havde jeg nok sat Hannah Arendt på i stedet for Heidegger", siger Tara Skadegaard Thorsen blandt andet.

► egenopfattelse af at være krænket kom til at overtrumfe almindelige normer og traditioner.

Mener, tingene blandes sammen

Vicedirektør for Kommunikation på KU Jasper Steen Winkel peger på, at der i medierne kørte en række forskellige sager, der alle blev læst ind i samme dagsorden som KU's retningslinjer, selv om det i hans øjne handlede om helt andre ting.

“Sagen er meget speget. Vi kommer fra en debat om #MeToo og et ønske om at få nogle retningslinjer for håndtering af sexchikane og mobning. Så opstår der en sombrerosag omkring rusfester på Jura, hvilket handler om retningslinjer for god studieintroduktion. Og der er så tydeligvis nogle, der gerne vil knytte de sager sammen for at sætte en dagsorden om mikroaggressioner, krænkelser og amerikanske tilstande”.

Han mener, at diskussionen lige så godt kunne være opstået på eksempelvis DTU, for så vidt at DTU har den samme formulering om at tage udgangspunkt i den krænkedes egen oplevelse, og han peger også på, at der er tale om principper, man som offentlig institution ikke kan komme uden om.

“Hvis vi skal følge forvaltningsloven, skal vi undersøge og udrede alle klager, medmindre de er helt grundløse. Det betyder, at vi skal lytte, når en studerende eller ansat kommer med noget.

Men det betyder ikke, at bare fordi man postulerer et eller andet, får man ret”.

Har I været gode nok til at kommunikere den udlægning?

“Tja, vi, der har været involveret, vil jo mene, at vi har sagt det tusind gange”.

Jasper Steen Winkel fastslår samtidig, at retningslinjerne aldrig var møttet på undervisningen, men på almindelig opførelse på universitetet i “en til en-relation”.

Rum for krænkelsspåstande

Thomas Brudholm, lektor i minoritetsstudier ved KU, var relativt tidligt ude at problematisere retningslinjernes formuleringer. Han forstår godt, at eksempelvis sombrerosagen bliver trukket med ind i diskussionen, og han mener heller ikke, at man uden videre kan skelne mellem undervisningen og det, der ligger uden for.

“Når man læser den her retningslinje, står der ikke, om den gælder ved undervisningen, på rusturen eller ved kopimaskinen til julefrokosten. Der står, at universitetet har nultolerance over for krænkende adfærd. Den kan have alverdens former og indrapporteres af hvem som helst. Og det giver rum for krænkelsspåstande alle steder på universitetet. Så hvis vi diskuterer, om retningslinjen skal ændres, er afvisningen af sombrerosagen for let”.

Definitioner skaber diskussioner

Sammen med sin kollega Birgitte Schepelern skrev Thomas Brudholm en

kronik i Berlingske med konkrete forslag til ændringer af retningslinjerne. Her foreslår han med inspiration fra University of Chicago blandt andet, at man gør det klart, hvilke ytringer der vil kunne blive anset for krænkende, og at man i formuleringerne “tilgodeser den frihed og det rum for kritik og aktiv tolerance, der bør være i undervisningen”.

Hvorfor er KU's retningslinjer blevet en kæmpe sag, men ikke eksempelvis AU's og DTU's?

“Der står omtrent det samme i DTU's, så de kunne have haft samme problematik. På AU skriver man om krænkelser i kategorierne seksuel chikane og mobning. Man undlader at forholde sig til “krænkende ytringer” som selvstændig kategori. Det er måske klogt, men også principielt mangelfuldt”.

Thomas Brudholm erkender, at det nok vil skabe mindre diskussion om selve retningslinjen, når man går mere overordnet til værks og ikke bliver meget detaljeret i sine definitioner af krænkelser, særligt i form af ytringer. Men han holder fast i, at KU bør gøre det.

“KU valgte at tage ytringer med, og det synes jeg er fornuftigt. Men så har man bare glemt at afgrænse det, og af alle kategorier er det den, vi skal passe allermost på ikke at gøre for bred”. ■

18. december 2018

I sin serie om identitetspolitik fortæller Kristeligt Dagblad om en hændelse på CBS i 2017, hvor sangen “Den danske sang er en ung blond pige” blev sunget på et institut-møde, hvilket fik en udenlandsk forsker til at føle sig ekskluderet. Viceinstituleder Mads Mordhorst forklarede i artiklen, at han tog en samtale med den kvindelige postdoc og personen, der havde valgt sangen, og bakkede postdocen op. “Personligt vil jeg ikke synge med på den sang. Jeg kan heller ikke forestille mig, at der er nogen, der vil tage den op nu, hvor vi har den erfaring i bagagen, at den kan virke stødende”, udtalte han.

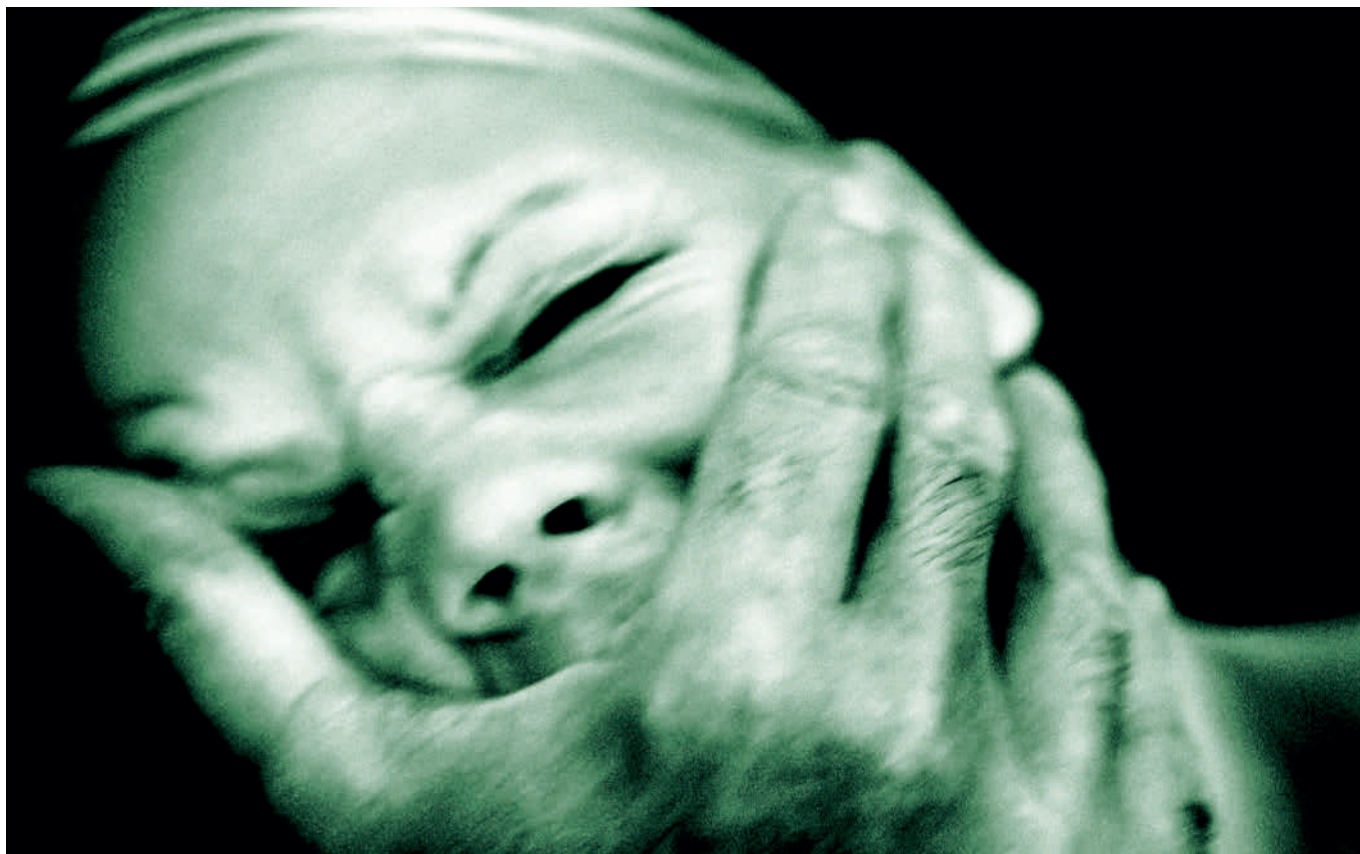

19. december 2018

Historien om “Den danske sang”-episoden på CBS får enorm opmærksomhed, ikke mindst på de sociale medier, hvor en række politikere med statsminister Lars Løkke Rasmussen i spidsen kommenterer sagen. “Det kan simpelthen ikke være rigtigt, hvis der fremover ikke kan synges efter højskolesangbogen (herunder nr. 162) på CBS. Er noget chokeret over denne sekvens i morgendagens Kristeligt Dagblad fra Mads Mordhorst, viceinstituleder på CBS’ Department of Management, Politics and Philosophy”, skrev statsministeren på Facebook.

20. december 2018

Ved et velbesøgt debatmøde på KU mødes kritikere og forfattere til KU's retningslinjer. Flere blandt sidstnævnte erkender, at de ikke havde forudset, at formuleringerne kunne afstedkomme så meget debat. “Debatten i medierne har vist, at man har kunnet læse retningslinjen på en bestemt måde. Nemlig sådan at retten til at sige fra er lig med retten til at indskrænke ytrings- og forskningsfriheden. At man har kunnet læse det sådan, må vi tage til efterretning”, siger dekan Kirsten Busch Nielsen.

Undervisere bag hver tiende oplevede sexkrænkelser

Undersøgelse af sexchikane på universiteterne bekræfter, at det finder sted, også fra underviseres side. Men den siger ikke noget om omfanget. "Ingen grund til at tro, at universitetssektoren er anderledes end andre brancher", siger forsker i sexchikane

Seksuelle krænkelser kommer også fra underviserne". Under denne overskrift kunne man i Politiken læse, at seksuel chikane på universiteterne ikke blot er et spørgsmål om fjollede lege på rusturene og opstemte bemærkninger i fredagsbarerne. VIP'erne er også på banen, og de både voldtager og forsøger at presse de studerende til sex og nøgenhed.

Oplysningerne kommer fra den undersøgelse, Danske Universiteter og Danske Studerendes Fællesråd fik gennemført om uønsket seksuel adfærd over for universitetsstuderende, som udkom i slutningen af november.

Spørgsmålet er, hvad man kan bruge tallene til. Det er nu dokumenteret,

at der har været adskillige oplevelser med voldtægter og voldtægtsforsøg fra underviseres side, men svarprocenterne er relativt små, og man ved ikke, hvor repræsentative de er. Problemets omfang kan således ikke sammenlignes med andre brancher.

"Det, at det overhovedet finder sted, at undervisere tvinger sig til sex med studerende, er jo fuldstændig uhyrligt. Så det er et problem, at der er sager. Samtidig ved vi forskningsmæssigt også, at den slags finder sted i alle brancher, og der er ingen grund til at tro, at universitetssektoren skulle være anderledes. Men igen: Det gør det jo ikke acceptabelt overhovedet", siger lektor Lise Rolandsen Agustin fra AAU, der forsker i sexchikane.

Hvorfor svarer de ikke?

Undersøgelsen bestod af et spørgeskema, der blev sendt ud til de 150.000 studerende, der på det tidspunkt var indskrevet ved et universitet. 1.194 af disse vendte tilbage og fortalte om en eller flere oplevelser af uønsket seksuel adfærd. De fleste tilfælde handler om medstuderende og tutorer, men underviserne står også bag en del af de oplevede krænkelser – omkring 10 procent.

Når det er svært at sige noget om det reelle omfang af krænkelser, er det, fordi man ikke kan vide, hvorfor mere end 99 procent af de adspurgte ikke svarer.

"En stor del svarer ikke, fordi de ikke har oplevet noget. Men det kan også være, at nogle ikke svarer, fordi de har oplevet noget virkelig grimt. Men vi

kan konstatere, at det sker, og – som jeg også konstaterer ud af min egen forskning – at ingen brancher kan sige sig fri for dette problem”, siger Lise Rolandsen Agustin.

Der spørges i undersøgelsen til både lettere seksuelle krænkelser som uønsket berøring eller verbale kommentarer og grove krænkelser, herunder om man er blevet tvunget til sex – altså voldtaget. Det har i alt 106 oplevet, og i 9 af disse tilfælde – 8,5 procent – er det med en underviser, og yderligere 6 tilfælde er med en faglig vejleder. 115 har oplevet, at nogen forsøgte at tvinge dem til sex – 7 af disse tilfælde var med en underviser og 4 med en faglig vejleder.

Procentvis gør underviserne sig mere gældende i forhold til “krænkende verbale kommentarer af seksuel karakter”. Her har i alt 1.092 haft oplevelser, og i

Diskussionen skal helst ikke være et resultat af en mediedagsorden, eller fordi der kommer klager. Man skal også diskutere det, når der ikke er et problem.

Lise Rolandsen Agustin, lektor, AAU

164 af tilfældene – 15 procent – var det med undervisere.

Savner debatten på institutterne

Rapporten afslutter med en opsamling af anbefalinger, som respondenterne giver til universiteterne, som kort kan sammenfattes i at skabe klarere linjer på rusturen, hvor rigtig mange af oplevelserne stammer fra, at gøre det klart, hvor

man kan henvende sig med sine oplevelser, og at tage de studerende seriøst, når de henvender sig.

Det er også denne del af undersøgelsen, Lise Rolandsen Agustin mener, vi kan lære mest af. Hun glæder sig over den debat, der har været omkring seksuel chikane, og de tiltag, universiteterne allerede nu har sat i gang. Det næste skridt, som hun stadig mener, vi mangler at tage, er, at debatten om det gode studie- og arbejdsmiljø får bevæget sig ned på de lokale arbejdspladser.

“Der har været en debat i medierne. Men jeg savner den kontinuerlige dialog om de her emner og studiekulturen. Det er ikke noget, vi ser i alle studienævner. Diskussionen skal helst ikke være et resultat af en mediedagsorden, eller fordi der kommer klager. Man skal også diskutere det, når der ikke er et problem”. ■

Hvilke typer af uønskede seksuelle oplevelser har du været udsat for?

	Antal	Procent
Uønsket fysisk berøring	716	36,4
Krænkende verbale kommentarer af seksuel karakter (eksempelvis om dit køn, din krop eller din seksualitet)	725	36,8
Uønsket deling af materiale med seksuelt indhold online (eksempelvis Facebook, Snapchat eller andre sociale medier)	48	2,4
Uønsket oplevelse, hvor nogen har blottet sig (ved eksempelvis at vise deres kønsorganer)	92	4,7
Uønsket oplevelse, hvor nogen har presset mig til nøgenhed	60	3,0
Uønsket oplevelse, hvor nogen har forsøgt at tvinge mig til sex (det kan eksempelvis være samleje, oralsex, analsex eller tvungen onani)	84	4,3
Uønsket oplevelse, hvor nogen har tvunget mig til sex (det kan eksempelvis være samleje, oralsex, analsex eller tvungen onani)	67	3,4
Jeg har oplevet andre typer af uønsket seksuel adfærd	177	9,0
Total	1.969	100

*1,6 oplevelser gennemsnitligt per respondent

Kilde: Rapport om undersøgelse af uønsket seksuel adfærd rettet mod studerende på de danske universiteter.

Hvem har udvist den seksuelt krænkende adfærd?

	Frekvens	Procent af besvarelser
Undervisere (eksempelvis forelæsere, lektorer eller professorer)	283	10,3
Hjælpelærer/instruktør/øvelseslærer	79	2,9
Faglig vejleder (eksempelvis vejleder i forbindelse med bachelorprojekt, speciale, laboratorieøvelser eller eksamen)	80	2,9
Medstuderende	1.370	49,8
Rusvejleder/tutor	308	11,2
Mentor	26	0,9
Administrativt personale (eksempelvis studieadministrationen, eller teknisk personale)	33	1,2
Kollega på studiejob	89	3,2
Kollega i forbindelse med praktikforløb (projektorienterede forløb)	46	1,7
Andre	383	13,9
Ønsker ikke at svare	54	2,0
Total	2.751	100

*2,3 personer valgt gennemsnitligt per respondent

Kilde: Rapport om undersøgelse af uønsket seksuel adfærd rettet mod studerende på de danske universiteter.

Dom: KU måtte gerne tage Penkowas doktorgrad

Den skandaleramte hjerneforsker Milena Penkowa havde anlagt sag mod Københavns Universitet for at få sin doktorgrad tilbage, men tabte i Københavns Byret

Københavns Universitet var i sin gode ret til at fratage Milena Penkowa doktorgraden, som hun modtog fra universitetet i 2006. Det har tre enige dommere afgjort i Københavns Byret den 18. januar.

Det var Akademisk Råd ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet (SUND) på KU, der i 2017 vurderede, at Milena Penkowa ikke længere levede op til forudsætningerne for at få den akademiske grad, “der er udtryk for den højeste akademiske anerkendelse, og som gives på baggrund af høj faglig troværdighed, en betydelig videnskabelig indsigt og modenhed”.

“Vi er tilfredse med byrettens afgørelse, der støtter vores vurdering af sagen. Doktorgraden er universiteternes fineste videnskabelige anerkendelse, der repræsenterer det højeste akademiske niveau. Vi har siden sagens start sagt, at vi ville følge denne sag til dørs, og universitetet tager videnskabelig uredelighed meget alvorligt”, udtaler Ulla Wewer, dekan ved SUND og formand for Akademisk Råd.

Sagen strækker sig tilbage til 2003, da Milena Penkowa indleverede sin disputats, hvori der indgik en række forsøg på rotter. Bedømmelsesudvalget afviste i første omgang disputatsen, da medlemmerne havde mistanke om, at forsøgene ikke var gennemført.

Penkowa fremviste herefter fire falske dokumenter for Ralf Hemmingsen, der var dekan på SUND på daværende tidspunkt, og som senere blev rektor på KU. Dokumenterne viste, at der var foretaget et stort antal dyreforsøg i Spanien i forbindelse med en artikel i tidsskriftet *Glia*.

Sagen endte med, at Penkowa indleverede en opdateret version af sin disputats – uden artiklen med de omfattende rotteforsøg – som blev godkendt af et internationalt

bedømmelsesudvalg i 2006, hvorefter hun modtog doktorgraden i medicin. Der var altså ikke noget i vejen med selve den disputats, som hjerneforskeren modtog sin doktorgrad for.

Strid om rotteforsøg

Spørgsmålet om, hvorvidt KU havde ret til at fratage hende doktorgraden, blev kompliceret af, at Penkowa i første omgang blev kendt skyldig i groft dokumentfalsk for de forfalskede rotte dokumenter ved byretten i 2015.

Hun ankede dommen til landsretten, der endte med at frikende hende i 2016, da forældelsesfristen var overskredet.

Godt nok fandt retten det bevist, at hun havde begået dokumentfalsk “med ikke ubetydelig kynisme”, og at en væsentlig del af rotteforsøgene slet ikke havde fundet sted, men da hun kun kunne dømmes for “normalt” dokumentfalsk med en forældelsesfrist på fem år og ikke for groft dokumentfalsk, hvor fristen er ti år, var sagen forældet, og hun gik fri.

KU argumenterede i retten den 18. januar for, at Penkowa aldrig havde fået lov til at indlevere en ny disputats, hvis man på daværende tidspunkt havde vidst, at hun havde snydt med sin første disputats. Hun kunne derfor heller ikke have en berettiget forventning om at modtage en doktorgrad.

Penkows advokat, Birte Rasmussen, har udtalt, at det i Bekendtgørelse om doktorgrader ikke fremgår, om en doktorafhandling alene skal vurderes på sit indhold, eller om der også er andre forhold, der gør sig gældende.

Hun siger til *Uniavisen*, at det er sandsynligt, at dommen bliver anket til landsretten:

“Dommen er – uanset hvordan den var faldet ud – interessant. Og fordi den siger, at man kan indfortolke nogle andre kriterier end dem, der fremgår af bekendtgørelsen, må vi tage stilling til, om det skal prøves ved landsretten”, siger hun til *Uniavisen*.

Milena Penkowa skriver på sin personlige Facebook, at slaget ikke er tabt, men at kampen fortsætter i landsretten. ■

“Yakedi-yakedi-yakedi-yak: Frifundet, kan du stave til det?” sagde Penkowa til pressen efter domsafsigelsen i Østre Landsret den 8. september 2016.

Nu skal de undervise til kl. 22 på DTU

Danmarks Tekniske Universitet vil udbyde 20 kurser fra klokken 18 til 22. I første omgang som et forsøg, men ledelsen lægger ikke skjul på, at målet er at indføre en ny undervisnings- og arbejdskultur på universitetet. Fagforeninger vil i dialog med DTU-ledelsen om en ny arbejdstidsaftale

Danmarks Tekniske Universitet vil have en del af underviserne til at arbejde fra klokken 18 til 22.

I første omgang som et forsøg fra efteråret 2019, hvor 20 kurser vil blive lagt om aftenen på campus i Lyngby.

DTU-ledelsen skriver i en nyhed på DTU Inside (universitetets intranet), at tidspunktet er valgt, så de ansatte kan nå at spise aftensmad, hvis de skal fra DTU i Ballerup til Lyngby.

“Det kommer til at berøre et stort antal studerende på alle uddannelsesretninger og alle niveauer – dvs. både diplomingeniør-, bachelor-, kandidat- og efteruddannelse”, skriver ledelsen også.

Anders Henry Nielsen, seniorforsker og næstformand for hovedsamarbejdsudvalget (HSU) på DTU, siger, at det er hans indtryk, at mange ansatte er kritiske over for planerne.

“Folk har jo kone, mand, kæreste, børn og fritidsaktiviteter, så de

forventer at have en nogenlunde fast arbejdstid, som er placeret i dagtimerne”, siger han.

Ledelsen har lagt op til, at det bliver frivilligt, om underviserne vil melde sig til aftentjansen. Anders Henry Nielsen tror dog, at mange kan føle sig presset til at sige ja, da de ellers vil være mere udsatte, når den næste fyringsrunde kommer. Alligevel tror han ikke på, at tilstrækkeligt mange er interesserede.

“Frivilligt er et mystisk ord i denne sammenhæng. Jeg tvivler på, at ledelsen kan finde undervisere nok til det, og så bliver de nødt til at udskrive folk til opgaven”, siger han.

Ledelsen skriver også, at serviceniveauet på campus vil være lige så højt tirsdag aften, som det er i dagtimerne.

Det har Kasper Bøgh Pedersen, informationskonsulent og HSU-medlem for AC-TAP, noteret sig.

“Jeg må minde om, at en række tekniske og administrative medarbejdere også bliver ramt. Jeg er enig i, at frivillighed er et underligt begreb at bruge i denne her sammenhæng, hvis der ikke er indgået aftaler om, hvordan det håndteres”, siger han.

Fagforeninger vil i dialog

Camilla Gregersen, formand for Dansk Magisterforening (DM), siger, at hun forventer, at ledelsen indkalder til forhandling med organisationerne, hvis den ønsker væsentlige stillingsændringer.

DM's medlemmer af hovedsamarbejdsudvalget har allerede fået oplyst, at der snarest vil blive indkaldt til møde om sagen, fortæller hun.

“Det er helt urimeligt at forvente, at medarbejderne bare stiller op uden nogen form for aftaler eller forhandling om vilkårene i en ny situation, og det er min forventning, at ledelsen får styr på det hurtigst muligt”, siger Camilla Gregersen.

Carsten Eckhart Thomsen, formand for IDA Offentlig, er enig i, at DTU ikke uden videre kan indføre aftenundervisning.

“Det vil være en udvidelse af overenskomsten, der kræver, at man indgår en ny lokal arbejdstidsaftale”, siger Carsten Eckhart Thomsen, der kalder det “uklogt” af ledelsen på DTU at gå videre med planerne uden at have indgået en aftale med de faglige organisationer først.

“Det burde have været drøftet til bunds i det lokale samarbejdsudvalg, og de ansatte skal kompenseres med en økonomisk godtgørelse og/eller ved at

“ Frivilligt er et mystisk ord i denne sammenhæng. Jeg tvivler på, at ledelsen kan finde undervisere nok til det, og så bliver de nødt til at udskrive folk til opgaven.

**Anders Henry Nielsen,
seniorforsker og næstformand
for hovedsamarbejdsudvalget
(HSU) på DTU**

sikre, at de kan holde fri på andre tidspunkter”, siger han.

At det angiveligt er frivilligt for de ansatte, om de vil undervise om aftenen, ændrer ikke på hans holdning.

“Spørgsmålet er, hvad konsekvensen vil være ved at sige nej. Tør man det, hvis der samtidig er udsigt til besparelser? De ansatte har reelt hænderne bundet på ryggen”, siger han.

Ny arbejdskultur

DTU-ledelsen skriver i intranetnyheden til de ansatte, at presset på undervisningsfaciliteterne er stort, da flere auditoriebygninger skal renoveres, og der kommer flere studerende, men “det skal ikke blot ses som et tiltag for at få den aktuelle “lokalekabale” til at gå op”.

“Tværtimod er indførelsen af aftenmodulet et udtryk for, at DTU ønsker at fremtidssikre universitetet ved at indføre en ny undervisnings- og arbejdskultur. Ved ikke at binde undervisningen i tidsrummet fra 8 til 17 kan universitetet fremover tilbyde både ansatte og studerende muligheden for at indrette deres arbejds- og studieliv på en ny måde. Det er en fleksibilitet, vi får brug for, når vi ser længere frem i tiden, og som vil gøre det muligt for os at skemalægge vores undervisning mere frit samt åbne op for nye uddannelsesretninger”, står der i mailen.

Carsten Eckhart Thomsen forstår godt, hvis der er ansatte, som frygter, at undervisning om aftenen vil sprede sig, og hvad konsekvenserne bliver for deres familieliv.

“Man skal ikke have meget fantasi for at forestille sig, at det i realiteten betyder en udvidelse af arbejdstiden”, siger han.

Anders Henry Nielsen tror også, at det ligger i kortene, at aftenundervisningen vil blive bibeholdt og udbygget de kommende år.

Universitetsdirektør tror på frivillighed

Universitetsdirektør Claus Nielsen siger, at der er en dialog i gang med de ansattes repræsentanter, men han vil ikke forholde sig til, om det bliver nødvendigt at indgå en ny arbejdstidsaftale.

Han slår fast, at aftenundervisningen bliver indført i et pilotprojekt, der skal evalueres. Universitetet og de ansatte må nok også indstille sig på, at det vil blive udvidet på længere sigt. DTU vil nemlig gerne udbyde uddannelser og kurser internationalt og tilbyde mere efteruddannelse.

“Vi ved godt, at det kan være uhen-sigtsmæssigt, hvis du har to små børn, så vi skal finde en fornuftig måde at gøre det på. De, der har tid og lyst til at arbejde om aftenen, vil få fri på andre tidspunkter. Det skal være sådan, at det af underviserne bliver oplevet som en god mulighed for øget fleksibilitet, og tilsvarende skal det blandt de studerende opleves som et ekstra og fleksibelt tilbud i undervisningen”, siger Claus Nielsen.

Han tilføjer, at det drejer sig om en brøkdel af DTU's kurser, der vil blive afholdt fra klokken 18 til 22.

“Det har et omfang, der gør, at vi tror på, at vi sagtens kan finde ud af det af frivillighedens vej, men det er klart, at ledelsen kan sige til ansatte, at de skal undervise om aftenen, men det forventer vi ikke”, siger universitetsdirektøren.

Claus Nielsen siger, at studienævnene og underviserne nu vil blive involveret i tilrettelæggelsen af kurserne og pilotforsøget, idet der er mange hensyn at tage. Det kan være såvel undervisere som studerende med små børn, der vil have svært ved at møde op i aftentimerne. Det bliver formentligt valgfrie kurser og store kurser, der også udbydes på andre tidspunkter, som vil blive udvalgt. ■

PUBLICERINGSSPILLET:

Pust dig op

Vil du have dit paper antaget, så pep det op med dynamisk signalsprog, lyder rådet fra lektor Janelle Ward

Når man indleverer et paper, skal det overholde visse konventioner, og du skal kende de sproglige udtryk og signaler på netop dit forskningsfelt. Men hav ingen hæmninger over at overdrive din egen betydning og at stryge de folk, som skal bedømme dit paper, med hårene. Her er gode råd til alle de standardkrav, som indgår.

Om introduktionen

Find den nødvendige balance mellem at vise, hvor mange mennesker der allerede har forsket i dette emne, og at demonstrere, hvad der er det helt unikke i din analyse. Identificer et hul i litteraturen på feltet, men foregrib indvendinger mod dette med henvisning til, at det kan der være gode grunde til. Brug udtryk som “presserende” og “hidtil uset” for at understrege vigtigheden.

Beskriv, hvordan og hvorfor dit emne er socialt relevant og påtrængende. Retfærdiggør det med et link til et velanset nyhedsmedie eller til en aktuel nyhedshistorie. Men giv ikke plads til undren over ironien i, at du vil publicere en artikel og noget socialt relevant i et akademisk tidsskrift, marginalt i offentligheden.

Om den teoretiske ramme

Giv en lang række referencer, der viser kompleksiteten af din tankevirksomhed og dennes indlejring i litteraturen.

Vær omhyggelig med at bruge en passiv fremstilling for at bekræfte din neutralitet: “Nogle forskere mener at kunne

definere problemet på denne måde (fx en forfatter fra gamle dage eller en forfatter fra ikke så længe siden), mens andre mener at kunne definere det på den anden måde (som før). Der er studier, som synes at være til støtte for tidligere resultater (angiv flere forfattere som eksempler), og der er undersøgelser til støtte for senere (som før)”.

Brugen af “fx” er et vigtigt signal, idet det bekræfter dit omfattende kendskab til litteraturen. Det fremgår indirekte, at du kunne have oplyst mange flere kilder, hvis der var mere plads. Men nævn dette i en fodnote (acknowledgement).

Stå ikke tilbage for at nævne arbejder, som står stille, eller som du ved ikke bliver realiseret. Det kan være den teoretiske ramme i det manus, som du skrev med medforfatter X, der pludselig ikke længere svarede på e-mails under redigeringen. Eller artiklen, som byggede på (master-)afhandlingen med en spændende titel, som du skulle have været medforfatter på, men som ikke blev til noget, fordi den studerende, som du vejledte, besluttede, at hans marketingpraktik var mere interessant end at prøve at få optaget en meriterende tidsskriftsartikel.

Om metoden

Du har valgt et blandet metodisk design. Dette tjener til at tage modet fra både kvalitativt og kvantitativt orienterede læsere. Giv en forklaring på den kvantitative survey, som er lige netop kompleks nok til at forvirre læsere med elementær viden om statistik.

Pep din beskrivelse af de dybtgående, kvalitative interview op med et udvalg af malende udtryk (fx naturalistisk, refleksivitet, fænomenologisk), der afsvækker de skeptiske kvantitative forskere.

Og strø hele metodeafsnittet til med referencer, der berettiger dine tilgange: forfattere, der gennemførte lignende undersøgelser eller lignende interview (selv om det var om helt andre emner), eller forfattere, der kombinerede undersøgelser med opfølgende interview på forskellige måder. Disse sidste referencer er godt nok helt irrelevante for dit paper, men det gør ikke noget. Ingen vil kontrollere relevansen, men referencerne lyder imponerende.

Dette afsnit giver dig også mulighed for at lægge afstand til andre referencer. Du kan formulere det lidt mere frit med dine egne vurderinger. Præsenter antallet af dine egne resultater først, og understreg den særlige betydning af dine fund ved at indsætte dem i en stjernefigur. De kvalitative fund er i bund og grund en udvidelse af det hverdagsagtige citat i din titel. Længere citater indrykkes for at understrege, at det ikke er den slags sprog, du vil bruge. Men deres syntaktiske underlegenhed og vulgaritet vil fornøje læseren. Du afslører indirekte de andres tomme fyldord (om fx deres tabel 3).

Om diskussionen

Forsøg med et ligefremt akademisk talesprog at opsummere dine resultater. Brug nutid for at understrege det påtrængende i dit projekt. Derefter

“ Hav ingen hæmninger over at overdrive din egen betydning og at stryge de folk, som skal bedømme dit paper, med hårene.

Janelle Ward, lektor

Du ved det, og de andre i Academia ved det: Brugen af lange sproglige nydan-
nelser er essensen af det teoretiske
fremskridt – især hvis den pågældende
neologisme slutter med “isation”.

Referencer

Vær ikke beskedene: Selvreferencer er helt i orden. Det detaljerede bevis på dit papers legitimitet inkluderer de fem artikler, du har skrevet, og tre, som du er medforfatter på. Dette tal ville være højere, hvis det ikke var for inkompetencen blandt dem, der er nævnt i den teoretiske ramme. Det er ikke vigtigt, at de selvrefererede artikler kun delvis har noget at gøre med emnet for det aktuelle paper, opstillingen validerer kvalifikationer under alle omstændigheder.

Det er ikke nødvendigt at læse alle de artikler, du nævner: Scanning af deres abstracts er nok. Og hav ikke dårlig samvittighed over at inkludere de seks artikler foreslået af anmelder # 3, som ikke kommenterede din introduktion, den teoretiske ramme, metode eller diskussion, men insisterede på, at du inkluderede indsigt fra hans venner, samarbejdspartnere og obscure academics, som han anser for strålende. Hvis sådanne mindre indrømmelser er, hvad der skal til for at få en så genial artikel som din, så er det anstrengelsen værd. ■

KILDE: *Times Higher* November 8, 2018.

præsenterer du dine teser. Du behøver ikke at fortælle, at den første tese faktisk blev foreslået af reviewer nr. 1. Den anden kom til dig under et meget varmt brusebad. Den tredje er en gentagelse af en tyve år gammel debat i en akademisk artikel, som du er sikker på, at ingen har læst. Den fjerde blev foreslået af korrekturlæseren.

Bedømmerne bliver tilfredse nu, da deres korrektioner er indarbejdet. De

vil føle sig som delagtige; om ikke i praksis, så dog i ånden.

Efterhånden som diskussionen når frem til sin konklusion, skru op for sprogets grandeur og eloquence. Det vil illustrere din intellektuelle overlegenhed med hensyn til at forbinde dine konklusioner med den brede (akademiske) verden. Brug et par almindelige ord eller to som “mønster” eller “konkret”, og tilføj et “isation” til sidst.

Nye forureningstal støtter kritikken af omstridt landbrugspakke

Udledningen af kvælstof fra landbruget er ikke faldet som forventet, men derimod steget en smule, viser nye tal fra Aarhus Universitet

Kritikerne af regeringens stærkt omdiskuterede landbrugspakke fra 2015 har fået ny ammunition. Landbrugspakken gav landmændene lov til at gøde med mere kvælstof, men samtidig forventede regeringen, at udledningen til vandmiljøet ville falde som følge af tidligere vedtagne reguleringer.

Nu viser et udkast til årets såkaldte NOVANA-rapport, at udledningen af kvælstof til vandmiljøet korrigeret for forskelle i nedbør er steget fra ca. 59.000 tons i 2016 til ca. 60.000 tons i 2017. Udviklingen går altså den modsatte vej af, hvad regeringen lovede.

Rapporten var imødeset med spænding, da den er første indikation på, om forudsætningerne i landbrugspakken holder.

Sagen, der blev døbt Gyllegate, handler om, at regeringens miljøregnskab for landbrugspakken var udarbejdet, så det så mere miljøvenligt ud, end det i virkeligheden var. Forskerne fra Aarhus Universitet, der havde

leveret talmaterialet, havde tilmed fået en såkaldt dobbeltkurv på af Miljøministeriet, så de hverken måtte udtale sig om tallene eller fortælle offentligheden, at de havde underskrevet en tavshedsklause. Sagen endte med at koste daværende miljø- og fødevarerminister Eva Kjer Hansen jobbet.

Eksperter: Vejret ikke en undskyldning

De nye kvælstoftal blev diskuteret i programmet Deadline på DR2 den 20. januar, hvor Hans Thodsen, seniorrådgiver på AU, blandt andet blev spurgt, om forskerne kan måle en reduktion af kvælstofudledningen, og om vejret kan forklare stigningen fra 59.000 til 60.000 tons, hvilket han svarede nej til.

Jens Borum, lektor og ferskvandsbiolog på Biologisk Institut på KU, vurderer også, at vejret ikke kan bruges som forklaring. Han er en af forskerne, der kritiserede forudsætningerne for landbrugspakken.

“Udledningen kan gå op og ned fra det ene år til det andet, men nu har vi set en stigende tendens de sidste fem år, og den burde være faldende. Det går i den forkerte retning, hvilket viser, at regnestykket, de lagde frem i forbindelse med landbrugspakken, ikke holder”, siger han.

Jens Borum tilføjer, at udledningen burde være faldet til 55.000 tons i år, og at EU kræver, at den bringes ned på 42.000 tons i 2021. Han understreger, at han ikke mistænker Aarhus-forskerne for at have fiflet med tallene, men han vurderer, at de må have været under et voldsomt pres fra erhvervet, ministeriet og politikerne.

Debat i Deadline

Martin Merrild, formand for Landbrug & Fødevarer, gav i Deadline vejret og særligt den meget nedbør i august, september og oktober skylden for den øgede kvælstofudledning.

“Når det regner hver dag, kan man ikke så de afgrøder, som skal holde

udvaskningen tilbage”, sagde landbrugsformanden.

Maria Reumert Gjerding, præsident for Danmarks Naturfredningsforening, sagde i Deadline, at man blev lovet, at udledningen ville falde, så det er ikke godt nok, at kurven er lige.

“Regeringen har lavet en landbrugs-pakke, der forurener, og konsekvensen er iltvind. Vi må have regler, der beskytter vores natur – også når det regner”, sagde hun.

Utilfreds minister

Miljøminister Jacob Ellemann-Jensen skriver i en pressemeddelelse, at han vil bede AU om at levere en opdateret vurdering af situationen og genberegne de omstridte dele af forudsætningerne for landbrugspakken.

“Det er ikke tilfredsstillende, at landbruget ikke har leveret tilstrækkeligt på en række af de aftalte tiltag, der skal give et bedre vandmiljø. Det går for langsomt med at lave eksempelvis

vådområder, og derfor er der nu brug for, at landbruget for alvor tager ansvaret på sig”, udtaler han.

Jacob Ellemann-Jensen skriver også, at regeringen om kort tid vil præsentere et lovforslag, “der strammer reglerne om kontrol og sanktioner for den kvælstofreducerende indsats”.

Enhedslisten har stillet spørgsmål om sagen og overvejer at kalde miljøministeren i samråd. ■

Naturfredningsforening kritiserer AU's miljørådgivning

AU-forsker rådgav Miljøstyrelsen om giftigt insektmiddel uden at vurdere konsekvenserne for miljøet

Der er opstået en ny sag, hvor en AU-forsker er kommet i skudlinjen.

Den handler om, at sukkerroeproducenterne igen har fået dispensation til at bruge stoffet neonikotinoideer til bekæmpelse af insektangreb, selvom det er skadeligt for bier.

Dispensationen er givet efter rådgivning og anbefaling fra AU's DCA (Institut for Agroøkologi).

Lektor Michael Kristensen har skrevet anbefalingen til Miljøstyrelsen om, at giftstoffet kan løse de fleste problemer med skadedyrsangreb på sukkerroer. Og da DR's Orientering spurgte nærmere ind til baggrunden, gav han udtryk for, at AU-DCA's anbefaling

blev givet under hensyn til, at rådgivningen “forsøger at være loyal over for de politiske beslutninger, der er truffet”.

Forskerforum har spurgt lektoren, hvad det betyder.

“Politikerne har besluttet, at det skal være muligt at søge dispensation. Vores opgave var i denne sammenhæng at foretage en saglig, landbrugsfaglig vurdering, samtidig med at det er vores tilgang at være loyal over for dispensationsmuligheden – uanset hvad vi selv skulle mene om sagen. En miljøvurdering var ikke en del af vores opgave”, svarer lektoren.

Han henviser til, at de miljømæssige vurderinger – herunder EU's retningslinjer – er Miljøstyrelsens ansvar, og

han afviser samtidig, at Miljøstyrelsen har sat snævre rammer for opgaven, og at forskerne har “forhandlet” anbefalingen med Miljøstyrelsens embedsmænd.

Landbrugskonsulent Rikke Lunds-gaard fra Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener ikke, at rådgivningsforløbet er ansvarligt:

“AU siger, at dens vurdering er baseret på en landbrugsfaglig vurdering og ikke en miljømæssig. Men at holde det miljømæssige aspekt ude er helt i modstrid med EU's retningslinjer, som siger, at der skal være meget tungtvejende grunde til dispensationer, og at miljømæssige hensyn i øvrigt overtrumfer andre forhold – alt imens stoffet faktisk er forbudt i EU”, siger hun og tilføjer:

“Det er jo helt korrekt, at det politiske og miljømæssige er Miljøstyrelsens ansvar. Men det er ukorrekt, at rådgivningen ikke har fået lagt begrænsninger ind, for forskerne er jo sat i en klemme, når deres mandat er begrænset til “det landbrugsfaglige” uden skelen til EU-retningslinjerne. Derfor bliver AU's anbefaling helt utilstedeilig, for de ender med at konstatere, at der ikke findes “godkendte alternative midler”. Og det bruger Miljøstyrelsen så til at legitimere dispensationen”. ■

Læring sker ikke i undervisningen, DET SKER I HJERNEN

Ole Lauridsen startede med tyske bøjninger og endte med at trække den røde tråd fra hjerneforskning til læringsstrategi og helt ind i undervisningslokalet

Der er masser af forskning og viden omkring læring. Men meget lidt af det tager udgangspunkt i det mest centrale punkt i en læringsproces: hjernen.

Men det har lektor og læringsforsker på AU Ole Lauridsen gjort. Når han 1. februar går på pension og tilføjer "emeritus" til lektortitlen, er det med en god følelse af, at han lykkedes med sin ambition om at integrere neurologisk og didaktisk forskning og udmønte det på et praktisk, operationaliserbart plan.

"Bare et minimum af viden om, hvordan hjernen fungerer, kan få en til at se på sin undervisningspraksis på en helt anderledes og kvalificeret måde", siger han.

Ole Lauridsens projekt, som blev foreløst i bogen "Hjernen og læring" (2016), har været at afsøge den mest evidente viden om hjernens funktioner i relation til læring og på den baggrund udpege en række konkrete faktorer, man som underviser kan arbejde med for at optimere læringsprocessen.

Simple råd med komplicerede forklaringer

I alt udpeger Ole Lauridsen 26 opmærksomhedspunkter med betydning for læringen, som han sætter op i det, han kalder APL-modellen (Approach, Practice, Learning). Mange af dem er didaktisk velkendte forhold – feedback er vigtigt, aktiv læring er bedre end passiv osv. Forskellen er bare, at det ikke bygger på statistiske undersøgelser af, hvilke metoder der virker godt, men på viden om de neurologiske processer.

"Det er en masse områder, der under den ene eller anden synsvinkel kan føres hen til praksis – ting, man skal huske at gøre, for eksempel noget

“ Bare et minimum af viden om, hvordan hjernen fungerer, kan få en til at se på sin undervisningspraksis på en helt anderledes og kvalificeret måde.

Ole Lauridsen, lektor og læringsforsker på AU

så simpelt som at give feedback. Noget handler om måden, man kommunikerer som underviser på, og noget er på det helt lavpraktiske plan. En banal ting for en underviser er at sørge for, at der er en positiv atmosfære. Det gør, at man i læringssituationen er interesseret, ikke bange for at stille spørgsmål og bruge sin viden, og det gavner læringen", fortæller Ole Lauridsen.

Hippocampus skal have fred

Han peger også på en banal ting som det førstehåndsindtryk, en underviser giver de studerende. De fleste vil formentlig af natur forsøge at gøre et godt indtryk, men at det har en direkte betydning for læringen, er nok nyt for flere.

"I det øjeblik man møder et andet menneske, starter hjernen en fuldstændig ubevidst proces med at tolke løs på det menneske – er det en troværdig person eller en utroværdig person? Og det har en afgørende betydning for, om vi føler, at vi kan stole på den information, vi får".

To af de 26 faktorer har ikke noget med underviserne at gøre, men med de studerende. Igen er vi ovre i det, de fleste betragter som "common sense" – man lærer bedst, når man er udhvilet og har fået spist og drukket.

"Søvn er en hamrende vigtig medspiller for læringen. Det hænger kort og godt sammen med, at den struktur, der sidder bag tindingerne, der hedder hippocampus, skal have fred og ro til at gøre sit hukommelsesarbejde. Den gør, at den viden, vi får fat i, flyttes over i langtidshukommelsen", fortæller Ole Lauridsen.

Tysklektor

Karrieremæssigt set er det en noget utraditionel vej, Ole Lauridsen kan se

Læringsstile er en neuromyte

En af de ting, Ole Lauridsen har fået ud af sine studier af den neurologiske litteratur, er bevidsthed om de myter, der findes omkring hjernen – det, han selv kalder neuromyter. En af de mere overraskende er de såkaldte læringsstile, som ellers har fået meget opmærksomhed og opbakning inden for pædagogikken.

Han har selv studeret teorien om læringsstile og sågar siddet i bestyrelsen for den internationale læringsstilssammenslutning. Men den indsigt, han efterfølgende fik i hjernen, stred simpelthen for meget med læringsstilsteorien.

"Det kan godt være, der er et eller andet med, at nogle har det bedre med at bruge nogle sanser end andre, men ud fra viden om, hvordan hjernen arbejder, og fordelingen af sanser er det overvejende usandsynligt, at nogle er bedre til at lytte eller til at se. Der kan være vaner, men det betyder ikke, at nogle er visuelle eller auditive lærere", siger Ole Lauridsen.

Hans budskab er, at alle vil få deres læring styrket, jo flere sanser der bringes i spil.

"Man skal sylte folk ind i sanser. Hvis du både ser det, rører det og hører det, er der således hele tre tilgange til det, og så skal du nok huske det".

Ole Lauridsen,
lektor og lærings-
forsker på AU

tilbage på. Han var oprindelig forsker og underviser i tysk på Handelshøjskolen i Aarhus. Her begyndte han at interessere sig for læring, hvilket bragte ham ind på det læringscenter, der senere blev fusioneret ind i Center for Undervisning og Læring på AU. Samtidig interesserede han sig rent personligt for menneskets legeme og især hjernen, og det fik ham til at tage et kursus på Harvard om "minds, brain and education".

Et afgørende skridt var, da han blev bedt om at bistå en underviser i psykologi med at tilrettelægge et kursus i neuropsykologi. Han blev dybt involveret i undervisningen, samtidig med at han ivrigt kørte på med selvstudier af litteraturen om hjernen og læring. På den måde udviklede tysklektoren sig til en kapacitet på et helt andet område.

Går, før han bliver utålelig

"Jeg tilhører den generation af uddannelsesrettelæggere, der ikke har en formel uddannelse i universitetspædagogik. Vi kommer alle mulige steder fra med lyst til at arbejde for sagen. Spørgsmålet er, hvor ens interesse ligger, og hvad man kan kapere. Jeg er ikke hjerneforsker, men jeg mener at kunne kapere det i hjernen, der har med læring at gøre".

Han vil godt kalde APL-modellen og bogen "Hjernen og læring" for kronen på sit værk, og i det lys har han det helt fint med at lade sig pensionere, selv om han kun lige er på vej til at fylde 65 år.

"Det er helt mit eget valg. Jeg vil også gerne gå, mens jeg ikke er helt utålelig at være samme med", siger Ole Lauridsen, der dog forventer at arbejde videre med sit forskningsemne, samtidig med at han allerede nu er booket ud til en række foredrag om hjernen og læring. ■

APL-modellen

I: Approach – forhold af betydning for ens approach til undervisning/læring

1. Alle hjerner er forskellige.
2. Alle hjerner kan ikke lære det samme.
3. Hjernen er plastisk.
4. Læring er en drift.

II: Praxis – forhold, der kan levere strategier til optimering af læreprocessen

Adfærd

5. Følelser: Følelser er læreprocessens drivkraft; de bestemmer, hvad og hvordan/hvor godt vi lagrer vores viden i langtidshukommelsen.
6. Stress: Stress kan have både en positiv og en negativ påvirkning på læreprocessen.
7. Tolkning: Hjernen tolker på andres mimik, gestik, bevægelsesmønstre og stemmebrug; tolkningen, der sker hurtigt og helt ubevidst, har afgørende betydning for, hvordan informationen fra en underviser modtages blandt de studerende – seriøs/useriøs, troværdig/utroværdig osv.
8. Støtte: Alle former for støtte er vigtigt for læreprocessen. I denne sammenhæng er der tale om støtte forstået som undervisning.
9. Self-efficacy: Når den studerendes/elevens tro på, at han/hun kan komme videre inden for et fag(område), løber læreprocessen mere glat.
10. Metarefleksion: Metarefleksion støtter læreprocessen både her og nu og på langt sigt. Dette er af stor betydning også for livslang læring.

Kommunikation/omgang med information

11. Hjernen forbinder altid ny information med eksisterende viden.
12. Information (undervisningsstoffet) skal indlejres i en naturlig kontekst; der skal bruges flest mulige konkrete eksempler, reelle problemer, konkret problemløsning.
13. Hjernen søger nyt og observerer hurtigt nyt.
14. Information (undervisningsstoffet) skal have personlig relevans for den studerende/elev.
15. Der skal skabes faste mønstre, som hjernen kan bygge videre på og forudse resultater og konsekvenser ud fra.

Didaktiske valg/læringsstrategier

16. Feedback er centralt for læringen.
17. Aktiv læring: Den studerende skal selv – aktivt – konstruere sin viden.
18. Der skal inddrages så mange sansekanaler som muligt.
19. Der skal bruges forskellige metoder og medier.
20. Man skal generelt bevæge sig.
21. Gentagelse og uddybning af centrale områder/koncepter styrker optaget og bearbejdningen af ny information.

Rambebetingelser for den studerende/elev

22. Søvn er afgørende for læring og hukommelse.
23. Energiindtag er nødvendigt for læringen.

III: Læring – forhold af betydning for læring generelt

24. Opmærksomhed.
25. Motivation.
26. Læring: videnopbygning/hukommelsesarbejde.

Ole Lauridsen: "Hjernen og læring", Akademisk Forlag, 2016

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

FORSKERNE ANBEFALER: bevillings bingo!

Lave succesrater gør konkurrenceudsættelse af forskningsmidler til et ineffektivt system, siger amerikanske forskere. Men de har et bedre alternativ: Træk lod

Af Lasse Højsgaard – lah@dm.dk

Foto: Ritzau Scanpix

Drop de millimeterfaglige udvælgelsesprocesser, og træk i stedet lod om, hvem der skal have forskningsmidler.

Sådan – lidt forsimplet – lyder forslaget fra to professorer, henholdsvis Carl Bergstrom fra University of Washington og Kevin Gross, professor ved North Carolina State University, der står bag en ny forskningsartikel i PLOS Biology.

Ud fra en konkurrenceteoretisk økonomisk tilgang ser forskerne på effekten af faldende succesrater blandt de konkurrenceudsatte forskningsmidler og konstaterer, at værdien af den forskning, der får støtte, udhules af den uproduktive tid, forskerne bruger på at søge om støtte. Og det sætter spørgsmålstegn ved, om konkurrenceudsættelse er den mest effektive måde at finansiere forskning på.

Bergstroms og Gross' svar er nej. Det marginaludbytte, der ligger i den sidste fintælling i udvælgelsesprocessen, er for længst gået op i de tidsressourcer, det har kostet.

Deres alternativ er på én gang rabiatt og indlysende: Træk lod! Foretag en grovsortering af projektforslag på baggrund

af relativt korte ansøgninger, og så op i bowlen med dem og lad lykkens gudinde råde. De heldige kommer hurtigt i gang, og de uheldige kommer hurtigt videre.

Artiklen sætter således spørgsmålstegn ved den måde, forskningsmidler bliver uddelt på i dag. Blandt andet de midler, der kommer fra Danmarks Frie Forskningsfond. Her er bestyrelsesformand David Dreyer Lassen da heller ikke umiddelbart lydhør over for tanken om at gøre forskningsuddelinger til et lotto spil.

“Det er en provokation båret af frustrationer, men man skal huske på, at det netop kun er en provokation”, udtaler David Dreyer Lassen til Altinget om forskningsartiklen.

Skal tages seriøst

Men så let mener seniorforsker Kaare Aagaard fra Dansk Center for Forskningsanalyse på AU ikke, man kan feje den artikel af banen.

“Jeg opfatter det som dybt seriøst, og der er mange gode argumenter for at overveje en eller anden variant af det lotteri, de skriver om”, siger han.

Han fortæller, at flere forskningsresultater peger på, at peer review-systemet er godt til at sætte en kvalitetsstandard og sortere de dårligste projekter fra. Men i forhold til at udvælge de mest lovende projekter er det ikke specielt effektivt, blandt andet på grund af bias i forhold til utraditionelle projekter.

“Så jeg synes, at det der “partial lottery”, som forfatterne foreslår, giver ganske god mening. Men det opfattes som en provokation, fordi det sætter spørgsmålstegn ved videnskaben som meritokratisk system og hele vores kvalitetssikring”.

Kan man overhovedet overskue at tage sådan et forslag alvorligt?

“Det er klart, at hvis man fører det til ende, er implikationerne ret omfattende. Men man kan måske vælge at eksperimentere med det i mindre skala. For eksempel kunne man afsætte en tredjedel af en forskningspulje og basere den på lotteri. Og så kunne man bagefter se på, om der er forskel på, hvad der kommer ud af det”, siger Kaare Aagaard.

Skal man le eller græde? Der er frit valg. ■